

Meeqqanut suli atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqeroorutit pillugit Inatsisartut Inatsisaani ilitsersuut 2024

Imarisaa

Taaguutit nassuiarnerat.....	5
Imm. 1: Aallaqqaasiut.....	7
Ilitersuutip siunertaa naleqartitatullu tunngavia	8
Inatsisip nutaap tunuliaqutaa	9
Inatsimmi saaffigineqartut atuuffissaalu.....	9
Inatsisip siunertai	9
Meeqqat inuunerissut pilersinniarlugit tunngaviusumik tunaartat	11
Imm. 2: Meeqqanut suli atualinngitsunut ulluunerani neqerooruteqartarnermut inatsisip siunertaa..	12
Inatsisip anguniagai	12
Inatsisip atuuffia taaguutillu atorineqartut	14
Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut	15
Angerlarsimaffimmi paarsisartut assigiinngitsunik sinaakkutillit	16
Meeqqat ataasiakkaat pillugit suleqatigiinneq.....	17
Siusissumik iliuuseqarneq itisilernerullugu	18
Ulluunerani neqeroorutini ineriartuutaasumik perorsaanermik suliaqarnermut tunngatillugu	
Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu misissuutit (screening) aammalu siusissukkut	
tapersersuinissamik iliuuseqarnissamut periarfissat	19
Malitseqartitsineq taperedsuinerlu	20
Inissamik innersuussisarneq	20
Meeqquarivinni inissanik allattorsimaffimmi pingaarnersuinissamut tunngavissanut	
siunnersuutit	23
Ulluunerani paaqqinniffiit.....	25
Nalinginnaasut	25
Ulluunerani paaqqinniffiit namminersortut	26
Ulluunerani paaqqinniffinni illuutitigut piumasaqaatit akuersissuteqartarnerlu	27
Kommunip ingerlataani ulluunerani paaqqinnittarfimmi pisortap atorfinitsinneqarnera.....	29
Ulluunerani paaqqinnittarfiup pisortaa	30
Ukiuumut pilersaarutit aningaasartuutillu.....	31
Meeqqap ineriartornera atugarissaarneralu	32
Meeqqap mappia quppersagaasup imaluunniit qarasaasiatigoortup nutarterneqarnera.....	32
Pisortap allaffissornikkut pisussaaffiisa ilaannik aallussinngikkallarnissamut periarfissat	36
Pisortaaup ilinniarsimassutsikkut piginnaasai	38

Pisortat sullissisarnerannut inatsit.....	63
Pisortat sullissisarnerannut sinaakkutit pingaarnerit.....	63
Suliamut akuusinnaanermut tunngatillugu oqaaseqaatinut ilassutit.....	65
Immikkut Kalaallit Nunaannut tunngasoq	65
Perorsaanermut tunngatillugu attuumassuteqannginneq – assersuut	66
Pisortat sullissisarneranni inatsimmi § 4-mi immikkut maluginiagassaq.....	67
Illuatungerisap tusarniarneqarnera (pisortat sullissisarnerannut inatsit)	68
Meeqqanut suli atualinngitsunut ulluunerani neqerooruteqarnermi inatsimmut atatillugu illuatungerisamik tusarniaaneq – assersuut	68
Tunngavilersuuteqarnissamut piumasaqaatinut oqaasertaliussanut ilassutit.....	69
Ulluunerani neqerooruteqarnermi itigartitsisimanermut tunngavilersuutip itisilernerat – assersuut	70
Nipangiussisussaataaneq.....	70
Nipangiussisussaataanerup unioqqutinneqarneranut assersuut	72
Allaffissornerup iluani paasissutissanik matoqqasunik avitseqateqarneq	72
Allagaqartussaataanerumut pisussaaffik.....	73
Allagaqartussaataanerumut pisussaaffiup imarisaa.....	73
Inatsisit allat attuumassutillit	73
Meeqqat ataasiakkaat pillugit suleqatigiinneq	74
Pisussaaffiit aamma suleriuseq	74
Nalunaartussaataaneq	74
Assersuut tigussaasoq	76
Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnerumut uppersaammik piumasaqarnissaq.....	77
Suli atualinngitsunut inatsimmut naleqqersuunnera	79
Inummut paasissutissat pillugit inatsit.....	79
Inummut paasissutissanik suliaqarnerup inatsisitigut tunngavia.....	79
Siunertaq aamma atuuffik	80
Inummut paasissutissat pillugit inatsimmi qitiusumik tunngaviit	81
Inunnut paasissutissat mianernartut suliarineqartarnerat	82
Inunnut ataasiakkaanut paasissutissanut tunngasut avitseqatigiissutigineqarnerat	83
Paasissutissanik avitseqateqarsinnaanermut tunngavissat nalinginnaasut.....	83
Pisortat sullissisarnerannut inatsimmi § 28 naapertorlugu paasissutissanik ingerlatitseqqisinnaanerat. Malittarisassat nalinginnaasut	84

Taaguutit nassuiarnerat

Kommunimi qinikkat: Kommunimi qinikkat tassaapput politikerit innuttaasunit qinerneqarsimasut. Kommunimi qinikkat kommunerisami innuttaasunut kiffartuussinermik ingerlatsisuupput akisussaasuullutillu. Inatsimmi allaqqappat suliaasaqarfiup kommunimi qinikkat akisussaaffigigaat, taava tamanna politikikkut akisussaaffigineqartuuvoq naammassineqarnissaalu tamakkiisumik kommunip akisussaaffigalugu. Kommunip pisussaaffiisa timitalersorneqarnissaat kommunimi ingerlatsiviit akisussaaffigisarpaat. Assersuutigalugu kommune siusissukkut meeqqamik iliuuseqarnissamut suleqatigiinnut ataqatigiissaarinerup qulakkeernissaanut akisussaasuvoq.

Kommunimi qinikkat ingerlatsivimminnut assigiinngitsunut peqqusisinnaapput tigussaasunik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusioqqullugit, tamannalu susassaqaarfiit akimorlugit suleqatigiinnerup ataqatigiissarneqarnissaanik qulakkeerinnittuussaaq, ass. susassaqaarfiit assigiinngitsut siusissukkut iliuuseqartartuisa suleqatigiinnissaannik aallarniinnermik. Kommunitaaq aamma suliaasap susassaqaarfirmi allami suliarineqarsinnaanissaanut innersuussisinnaavoq.

Siusissukkut iliuuseqarneq: Siusissukkut iliuuseqarneq assigiinngitsunik paasineqarsinnaavoq, matumani meeqqap ukiui unammillernartullu suunera apeqqutaasinnaasarput. Iltersuutip matuma atuarnerani pingaaruteqarpoq immikkoortissallugit unammillernartoqarneratigut siusissukkut iliuuseqarnermik periuseqarneq imaluunniit siusissukkut iliuuseqartartutut suleqatigiit tunaartaralugit periuseqartoqarsinnaanissaa. Taaguutit taakkua tamarmik inatsimmi itisilerlugit nassuiarneqaratik atorineqarput, taamaattumik assigiinngissusiisa maluginiaqqissaarnissaat pisariaqarpoq. Iltersuummi taaguutit atorineqartut aamma inatsimmi atorineqarput, tamanna pillugu ilitersuummi taaguutini allanik atuisinnaanngilagut. Siusissukkut iliuuseqarnermik periuseqarneq tassaavoq iliuusissanik aallartitsineq, tamatuma siunertarisarpaa unammillernartup annertunerulinnginnerani pitsaaliuinnermik iliuuseqarnikkut unammillernartumik qaangiineq. Taamaattumik siusissukkut iliuuseqarnerit meeqqap inuunerani qaqugukkulluunniit aallartinneqarsinnaasarput, matumani apeqqutaallutik unammillernartup qanoq ittuunera qanorlu annertutiginera ineriartorneraluunniit.

Siusissukkut iliuuseqartartoqatigiit

Siusissukkut iliuuseqartartoqatigiit meeqqat suli ukiukinnerini pitsaaliuinnermik iliuuseqarnermik atuutsitsilersarneq ukkatarisarpaat. Iliuuserineqartut taakkua meeqqap peqqinnartumik ineriartornissaanut naleqquttunillu ilikkagaqartarnissaanut pitsaasumik tunngavissiiinissamut aalajangiisuulluinnarput. Siusissukkut iliuuseqarnerit ilaqutariinnut sanngiinnerusunut sammititaapput, meeqqap naartuulerneraniit meeqqap marlunnik

isikkoqaraluarpalluunniit nutaajunerusoq atuutissaaq.

Imm. 1: Aallaqqaasiut

Inatsiseqarnikkut ilitsersuutip matuma siunertaraa inatsisartut meeqqanut sulii atualinngitsunut ulluunerani neqerooruteqartarfiusutigut perorsaanikkut ineriartuutaasunut inatsisaanni aalajangersakkat pingaarutillit tamakkiisumik ersarissassallugit. Inatsisartut meeqqanut sulii atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqeroorutit pillugit inatsisaata nutaap 1. januar 2024-mi atuutilersup inatsisartut inatsisaat nr.16 3. december 2012-imeersoq taarserpaa.

Ilitsersuummi saqqummiunneqarput tunngavigisassat malittarisassallu inatsimmi atuuttut, matumani ilanngullugit inatsimmi kikkut pineqarnersut, kommunimi qinikkat akisussaaffii atuuffiilu, ulluunerani neqeroorutitut piumasaqaatit, meeqqanik paarsisartunut allanullu perorsaanikkut neqerooruteqartartunut piumasaqaatit kiisalu misissuinissanut, nakkutilliinernut maalaarfiusinnaasunullu aalajangersakkat. Ilitsersuummi siunertaq tassaavoq pineqartunut tamanut paasinartumik sinaakkusiinissaq, pisortaniit sulisunut, angajoqqaatut akisussaassuseqartunut, pilersuisunut pisortanullu – taamaalilluni inatsit sapinngisamik pitsaanerpaamik timitalersorneqarsinnaaniassammat.

Ilitsersuummi qulequttat makkua immikkut nassuiarneqarput:

- Perorsaanermik suliaqarnikkut qulakkiissallugu meeqqap inuunerissaarluni, ilikkariartorlunilu ineriartortuarsinnaanissaa.
- Meeqqap ineriartornera pillugu angajoqqaat, sullissisut meeqqallu attaveqarfiisa suleqatigiinnerat, matumani angajoqqaat sinniisaannut piumasaqaat susassaqaarfiillu akimorlugit suleqatigiinnissap pilersinnissaa.
- Kommunimi qinikkat ataatsimut isigalugu akisussaaffigisai; kommuni ulluunerani neqeroorutaasartunik, meeqqanik paarsisartunik immikkullu sammisassatigut neqeroorutitik pilersitsissapput, akuersisassallutik nakkutilliinermillu isumaginnittarlutik.
- Perorsaanikkut illuutitigullu ulluunerani neqeroorutaasartunik meeqqerisunullu sinaakkutitik pilersitsineq, matumani sulisut qassiussaneritik, pisortap akisussaaffiit meeqqanillu paarsisartunut piumasaqaatinik aalajangersaaneq.

pitsaanerpaanik sinaakkutissinneqarsinnaaniassammata.

Inatsisip nutaap tunuliaqutaa

Inatsit nutaaq atulersinneqarpoq meeqqat suli atualinngitsut sullinneqarnerat pitsanngorsaaviginiarlugu aammali qulakkeerumallugu meeqqat sumiluunniit najugaqaralarunik, qanorluunniit tunuliaqutaqaralarunik, pisariaqartitatik naapertorlugit perorsaaniikkut ulluunerani neqeroorutaasartunik neqeroorfigineqarsinnaanissaat. Taamatuttaaq inatsisikkut ersarinnerulerpoq meeqqat inuunerissaarnissamut ilikkagaqarnissamullu unammillernartitaqarunik, matumani ajornartorsiutaasinnaasup suussusersiaarnissaanut piumasaqaateqarneq, taamaasilluni meeqqap inooqataanikkut ilikkagassatigulluunniit aporfeqarnera annertuallaalersinnagu qaangerneqarsinnaassalluni.

Perorsaanermut tunngatilluguttaaq kommunimut nakkutilliisussaataaneq sukaterneqarpoq, taamaasilluni aaqqissuussaanagerusumik ineriartortitsiffiusumillu nakkutilliineq ukiumut pingasoriarlugu ingerlanneqartartussanngorlugu. Tamatuma Nunatsinni sumiluunniit ulluunerani neqeroorutaasartut pitsaassusiannik assigiinnerusumik atugaqalersitsissaaq ulluuneranilu neqeroorutaasartuni ernumanissamut pissutissaqartoqarsorinarpat piffissaagallartillugu siusissukut iliuuseqartoqartalernissaanik ikorfartuissalluni.

Inatsimmi saaffigineqartut atuuffissaalu

Inatsit meeqqanut suli atualinngitsunut tamanut ukioqanngitsuniit arfinillit tikillugit ukiulinnut imaluunniit piffissami suli atualersimannginnerini atuuppoq. Kommuninut, nammineq pigisunut, namminersortunut angerlarsimaffimmilu paarsisartunut kiisalu sammisassanik neqerooruteqartitsisartunut atuuppoq. Matumani apeqqutaatinneqanngilaq ulloq naallugu ilaannakortumilluunniit suliffiunersoq neqerooruteqartarfiunersorluunniit, tassa inatsit aamma immikkut iliuuseqarfigineqartariaqartunut atuuppoq. Maanna immikkut aalajangersakkanik atuuttoqarpoq kommunimi qinikkanik pisussaatissumik meeqqat immikkut pisariaqartitsisut pineqarpata taakkua naleqquttumik ulluunerani neqeroorfigineqarnissamut sallinneqassasut.

Inatsisip siunertai

Meeqqanut suli atualinngitsunut ulluunerani neqerooruteqartarnermut inatsimmi qulakkeerniarneqarpoq ataatsimut isiginnittumik meeqqamut pitsaanerpaamik perorsaaniikkut atugassaqartitsinissaq. Siunertat pingaarnerit ilagaat meeqqap inuunermik

Inatsisip aamma kommunip ataatsimut meeqqanut iliuuseqarneratigut ukkataraa perorsaanikkut neqeroorutaasutigut peqataatitsisarneq aqqutigalugu inooqataanermik ajornartorsiuteqalersinnaanissap pinaveersaartinnissaa. Tamatuma qulakkiissavaa meeqqat immikkut pisariaqartitsisut erngertumik pisariaqartitaannik tapersersorneqarlutillu ikiorneqarsinnaalernissaat, taamaaliornerlu aporfinnut suugaluarnersunut takkussinnaasunut ingalassimatitsillunilu ulluinnarni meeqqat akuunerannik pilersitsissaaq.

Meeqqat suli atualinngitsut pillugit inatsimmi siunertat qulakkeerniarsaraat meeqqap pitsaanerpaamik ataqatigiissumillu, peqataatinneqarluni iliuuserineqartut aqqutigalugit ineriartortinneqarnissaa, perorsaanikkut, peqqissutsikkut inooqataanikkullu.

Meeqqat inuunerissut pilersinniartugit tunngaviusumik tunaartat

Meeqqat inuunerissut pilersinniarnerni malitassat tunngaviusut Naalakkersuisut periusissiaanni Inuuneritta III-mi aamma Naalakkersuisut periusissiaanni Meeraaneq nalitooq-mi makkua immikkut nassuiaatigineqarput:

- Oqaloqatigiinneq, suleqatigiinneq aammalu suleqatigiinnikkut ingerlaqatigiinneq
- Peqqinneq inuunerinnerlu
- Peqqissutsikkut siuarsaneq pitsaaliuinnermillu suliaqarneq
- Ilisimatusarneq ilisimasatigullu pitsaasumik kivitsineq

Pingaartitat taama ittut aqqutigalugit inatsit ilitsersuullu suliarineqarput.

Inuunerittami allaqqavoq meeqqat inuunerissut pilersinnissaannut tunaartat sisamat tunngavigineqarssasut:

- Isumaliortaatsikkut peqqissuuneq
- Inuunermi peqqinnartumik aallartilluarneq
- Meeqqat peqqinnartumik eqeersimaartumillu inuuneqarnerat
- Meeqqat toqqissisimanartumik peroriartorluarnissaat

Ulluunerani atualinngitsunut neqeroorutit tassaapput periutsimi tunngaviusutigut sisamaasutigut tigussaasumik pingaaruteqartumik suliaqassasut tamannalu sumi tamaani kommunini Kalaallit Nunaanni inatsimmik tunngaveqartumik periusissiakkut iliuuseqarneq qulakkeerinnissallunilu isumaqarluartumik qaffasissumillu inuunermik pitsaassuseqartumut aqqutissiuussineq.

Atuutilerfia

Atualernissamut piareersimaneq tassaannaanngilaq atuarsinnaanermut allassinnaalernissamullu piareersarnek, tassaavortarli eqqissilluni issiaqataassinnaaneq, ilinniartitsisumut tusarnaassinnaaneq meeraqatinillu allanik pinnguaqateqarsinnaaneq.

Atualernissamut piareersimanerup imarai meeqqap eqqarsarsinnaanikkut piginnaasaqarnera, oqaatsinik atuisinnaassusermik ineriartortitsinera, inuit akornanni peqataassinnaanera aammalu timikkut sapinngisaqarnera.

2. Takorluuisinnaassutsip pinngorartitsisinnaanerullu inerisarnerat

Inatsisip qulakkeerpaa meeqqat sammisassanut peqataatinneqartarnermikkut takorluuisinnaassusiisa pinngorartitsisinnaassusiisalu inerisarnissaannut aqutissiuunneqarnissaat. Assersuutigineqarsinnaavoq susasaqartitsinermi titartaaneq, nipilersorneq, nunaliarneq imaluunniit ikkussortakkanik sanalluni sanaartortuusaarluni pilersitsineq sammineqarsinnaavoq. Tamakku tamarmik meeqqap ineriartornissaanut pingaaruteqarput avatangiisiminullu paasinnissinnaanissaanut iluaqutaallutillu pinngortitamut naleqartitsineranut ineriartuutaassammat.

3. Inunnut allanut kulturinullu ataqqinninneq

Anguniakkat ilagaat meeqqat ilikkassagaat inunnut allanut aammalu allaanerusumik kulturilinnut ataqqinnittuunissaq. Assersuutigalugu meeqqat ilikkassavaat assigiinngitsuuneq ajunngitsuusoq, allatut upperisaqarneq, ammip qalipaataa allaaneruppat ileqqulluunniit allaaneruppata aamma ajunngitsuusoq. Tamanna pisinnaavoq erinarsornikkut, pinnguaarnikkut, timersornikkut imaluunniit kulturikkut misigisaqartitsinikkut, soorlu isiginnaartitsinikkut allatigulluunniit nalliuttorsiorfiusuni misigisaqartitsinikkut.

4. Inuunermut akisussaassuseqarnissamut piareersarnek

Inatsisitigut qulakkeerniarneqarpoq meeqqap inuunermi nammineq akisussaassuseqarluni inuiaqatigiinni inooqataassinnaanngornissaa, eqqissineq, akaareqatigiinneq naligiinnerlu ilinniassallugit. Assersuutigalugu meeqqat ilinniassavaat allanik avitseqateqateqarsinnaaneq, allatuulli naleqarneq nukappiaraagunik niviarsiaraagunilluunniit aammalu allanut inussiarnersuunerup pingaaruteqassusia ilinniassallugu.

5. Meeqqanut tusarnaarneq

Pingaaruteqarpoq meeqqat misigissutsiminnik isummaminnullu annissisinnaanissaat. Inatsimmi pingaartinneqarpoq meeqqat tusaaneqarlutillu pingaartinneqassasut. Assersuutigalugu pisut arlaanni meeraq nalornileraluarpat inersimasut tamanna iliuuseqarfigissavaat meearlu peqatigalugu aaqqiissutaasinnaasumik nassaarniaqatigalugu.

6. Ulluunerani neqeroorutit akornanni pitsaasumik ikaarsaarfeqartitsineq

Inatsisikkut qulakkeerneqassaaq meeqqap inuunera pitsaasumik ataqatigiisumik ingerlassasoq, pingaartumik meeqqerivimmiit allamut ikaarsaartoqarnerani soorlu meeqqerivimmiit atuarfimmu. Assersuutigalugu meeraq atualertussaappat piareersarluarneqarsimassaaq atualernissaminut toqqissisimalluni

Taamaasiortoqassagaluarpat meeqqat meeqqerisullu ataatsimuulerlutik taava aamma illup iluani silamilu pinnguarfissaq annerulissaaq. Angerlarsimaffinni meeqqerisut ataatsimut sumiiffimmi sulileraluarunilluunniit angerlarsimaffimmi paarsisutuulli malittarisassanik malitsitsisussaassapput.

Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut

Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut ikiorserneqarsinnaaner at inatsisikkut qulakkeerneqarpoq. Meeqqat taakkua tassaasinnaapput inooqataanikkut oqimaatsorsioq, soorlu angajoqqaavi imigassamik ajornartorsiuteqarpata imaluunniit angerlarsimaffimmi persuttaasooqartarsimappat. Imaassinnaavoq aamma meeqqat timikkut isumaliortaatikkuunniit innarluuteqartut immikkullu isumagineqartariaqarlutik.

Immikkut pisariaqartitsisut pillugit suleqatigiinneq

Meeraq immikkut pisariaqartitsippat pingaaruteqarpoq immikkut suliaqartut akimorlutik suleqatigiinnissaat. Uani peqataatinneqarsinnaapput perorsaasut, tarnik pissusiinik immikkut ilisimasallit, isumaginninnermut siunnersortit aamma peqqissaanermik suliaqartut ataatsimoorlutik taakku meeqqamut aaqqiissutissaq pitsaanerpaaq anguniarlugu suleqatigiissinnaassapput. Assersuutigalugu meeraq oqalunniarnermigut ajornartorsiuteqarpata oqallorissaasut, angajoqqaat paaqqinnittorlu akunnerminni ataatsimeeqatigiissinnaapput qanoq isiorluni meeqqap oqallorissarneqarluarsinnaanera anguniarlugu ikiorneqarsinnaanerani ikioqatigiinnikkut pilersaarusoqatigiillutik.

Meeqqanut immikkut pisariaqartitsisunut immikkut iliuusissat

Meeqqat ilaat immikkut pisariaqartitsisarput ineriartorniarnissaminnullu tapersorsorluarneqartariaqarlutik, taakkulu meeqqat inatsimmi illersorneqarput. Tassaasinnaapput meeqqat angerlarsimaffimmi inuuniarnikkut unammillernartunik atugaqartut, timikkut, isumaliortaatsikkut, eqqarsartaatsikkut imaluunniit malugisaatimikkut arlaatigut innarluuteqartut.

Inooqataanermut akulerunnissamut ajornartorsiuteqarneq pillugu assersuutit

Meeraq toqqissisimananngitsunik atugaqartilluni inooqataanikkut akulerunnissamut ajornartorsiuteqalersinnaavoq. Tassaasinnaavoq angajoqqaavi imigassamik atornerluisuuppata angerlarsimaffimilu eqqissiviillioqartarsipat imaluunniit persuttaanermik kinguassiuutitigulluunniit atornerluineq piuppat. Assersuutigalugu meeraq persuttaasarfiusumi angerlarsimaffeqarpata meeqqerivimmiinnermini iluamik ukkataqarsinnaananilu eqqissisimasumik pissusilersorsinnaassanngilaq. Meeqqat taama ittut immikkut ukkatarineqarlutillu tapersorsorneqassapput taamaasillutik meeqqatut

Ima paasineqassaaq angerlarsimaffimmi ulluunerani paarsisartut imaluunniit kommunip ataani ulluunerani paarsisartut perorsaanikkut ineriartorfiusumik siunertaqartumik ingerlanneqarpata taakkua aamma inatsisip ataani inissisimapput. Tassa imaappoq meeqqanik paarsinissamut neqeroorummi susassaqartitsinerit meeqqat ineriartornerinut naleqqussakkat ilanngunneqarsimassapput. Kommunip ataani ulluunerani meeqqanik paaqqinnittartut kommunit atorfinitsitsinermut atugassarititaanut ilaasuupput.

Piumasaqaataanngilaq ulluunerani paaqqinnittartoq tassaassasoq perorsaanermik ilinniagaqarsimasuussasoq.

Ulluunerani paaqqinnittartoq angerlarsimaffimmini paarsisartuusinnaavoq, kisiannili inatsisikkut aamma periarfissaqarpoq inini allani ingerlatsisoqarsinnaanerani, soorlu katersortarfinni, atuarfinni illuinnarmiluunniit kommunit nunaqarfimmi aqutsisulluunniit atugassiissutaanik aallaaveqartumi ingerlanneqarsinnaalluni.

Periarfissaasoq alla aamma tassaavoq ulluunerani paaqqinnittartut arlariiullutik ataatsimoorlutik Innuttaasut Illuanni imaluunniit katersortarfinni ataatsimoorfeqartumik suleqatigiissinnaanissaat. Taamatut ataatsimoorfimmik atornissap periarfissaalersissavaa avatangiiseq meeqqat pisariaqartitaannut naleqquttoq pilersissallugu, angerlarsimaffinnimi paarsisarfiusuni tamatigut tamanna pilersinneqarsinnaasanngimmat.

Meeqqat ataasiakkaat pillugit suleqatigiinneq

Kommunimi qinikkat meeqqat ataasiakkaat pillugit pitsaasumik ataqatigiissarluakkamillu sullinneqarnissaannik qulakkeerinnittussaapput, pingaartumik meeqqat ulluinnarni immikkut pisariaqartitsisut tapersersorneqarnissaat eqqarsaatigalugit. Suleqatigiinnerup tamatuma qulakkeertussaavaa immikkut suliaqartut assigiinngitsut tamarmik katersorneqarnissaat ataatsimoorlutik meeqqamut tapersersuineq pitsaanerpaaq angusinnaaniassammasuk.

Suleqatigiinnermi kikkut ilaassappat?

Suleqatigiit immikkut suliaqartunik assigiinngitsunik inuttaqarsinnaapput, tamarmik meeqqap inuuneranut sunniuteqartumik pingaaruteqartut. Assersuutigalugu ukuusinnaapput:

- **Perorsaasut**, ulluinnarmi meeqqap paaqqutarineqarnerani peqataasut ineriartorneranilu atugarissaarnissaanullu suliaqartut.
- **Suliamik ingerlatsisut**, meeqqamut suliamik ilisimaarinnittut ikiorsiinnermillu eqqortumik qulakkeerinnissinnaasut.
- **Tarnip pissusiinik ilisimasallit**, meeqqap pissusianik misigissusaanillu paasinnissinnaasut ikiuussinnaasullu.

Taamaattumik kommunalbestyrelsit kommunillu namminneerlutik meeqqat ineriartornissaannut atugarissaarnissaannullu qulakkeerinninnissamut akisussaasutut inatsisitigut pisussaaffeqarput sinaakkutaasullu nalilersorlugillu malitseqartittussaallugit.

Ulluunerani neqeroorutini ineriartuutaasumik perorsaanermik suliaqarnermut tunngatillugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu misissuutit (screening) aammalu siusissukkut tapersersuinissamik iliuuseqarnissamut periarfissat

Meeqqap pingasunik ukioqarnerani peqqissusianik ineriartorneranillu misissuineq pisussaaffiusoq

Meeraq pingasunik ukioqalerpat kommunalbestyrelsip akisussaaffigaa meeqqat peqqissusia ineriartorneralu pisussaaffiusumik naliliiffigissallugit. Naliliineq taanna screeningimik taaneqartartoq meeqqap nukittuffiinik pisariaqartitarisinnaasanillu suussusersiinissamut sakkussaavoq. Naliliineq taanna misissueriaatsimik sakkussanillu Naalakkersuisunit aalajangersarneqarsimasunit tunngaveqarluni ingerlanneqassaaq.

Misissuinerup imarisaa

Misissuinermi meeqqap ineriartornerani pingaarutillit arlallit paasiniarneqartarput:

1. **Aalassarissuseq:** Meeqqap aalassarissuunera timimigullu ataqatigiissaaresinnaassuseqarluni inerisimassusia, soorlu arpalluni aamma pissittaarluni (grovmotorik) aammali peqqissaarnertalimmik aalanertalimmik aallussisinnaaneq, soorlu titartaalluni imaluunniit tigusassat mikisut atorlugit suliaqarsinnaaneq (finmotorik).
2. **Inuit akornaniinnermik paasinnissinnaaneq:** Uani meeqqap eqqarsartaasia, ajornartorsiutinik aaqqiisinnaanera inuillu akornanni inissisimasarnera isiginiarneqassaaq. Meeqqat allanik peqateqarsinnaanera inersimasullu akornanni peqataasinnaanera, paasinnissinnaanera pinnguarnermilu peqataasinnaanera aamma isigineqassapput.
3. **Peqqissutsimut tunngasut:** Meeqqap nalinginnaasumik peqqissusia nalilernerqartarpoq nakorsaatitigut imaluunniit immikkut iliuuseqartoqartariaqarsorinarsinnaasut isigalugit.
4. **Pissuseq:** Misissuinermi meeqqap unammillernartutut atugarisinnaasai pissusilersorneratigut isiginiarneqassapput ikiorserneqartariaqarnersorlu nalilerlugu. Aallussisinnaanissaminut malittarisassanillu malitsitsiuminaatsitsisinnaanera ilanngullugu nalilersorneqassaaq.

Ulluunerani neqeroorummut inissamik pisinnaatitaaffeqarneq

Meeqqap sumiiffimmi angerlarsimaffigisaani ulluunerani neqeroorummi inissamik tunisisoqassaaq. Meeraq paarlakaattumik angajoqqaamini najugaqarpat ulluunerani neqeroorut tunniunneqassaaq angerlarsimaffigisamut meeqqap attuumassuteqarfiginerusaanut. Tassa imatut paasillugu meeqqap piffissami annerpaami inissisimaffigisartagaani imaluunniit aamma inuit allattorsimaffianni najugaqarfittut nalunaarsorsimaffigisaani.

Angajoqqaajusoq kommunimi najugaqarfigisamini ulluunerani neqeroorummik meeqqaminut pissarsiniarnissaminut akisussaasuvoq. Aalajangiisuunngilaq kina inatsisitigut angajoqqaatut oqartussaannersoq kisiannili kina ulluinnarni meeqqamut attuumassuteqarnerunersoq.

Kommunip meeqqat tamarmik ulluunerani neqeroorummi inissaqartitsisussaataani qulakkeerniagassaraa

Kommuni akisussaavoq qulakkeerniassallugu meeqqat tamarmik sulis atualinngitsut ulluunerani neqeroorummik inissaqartissallugit, soorlu assersuutigalugu meeqqerivimmut imaluunniit ulluunerani angerlarsimaffimmi paaqqinniffimmut. Imatut paasineqassaaq kommunip inissat naammattut pigissallugit isumagissagaa, taamaasilluni meeqqat tamarmik paaqqutarineqarlutillu pisariaqartitaannik ilinniartinneqarnissaat qulakkeerneqarluni.

Inissat qanoq agguataarneqartarpat?

Meeqqat arlallit inissamik pisariaqartitsippata inissalli killeqarlutik, taava utaqqisunut allattorsimaffik pilersinneqassaaq. Kommunip aalajangissavaa meeqqat utaqqisuni allattorsimaffimmiittut qanoq sunalu tunngavigalugu pingaarnersiorneqassanersut. Assersuutigalugu soorlu meeqqat immikkut pisariaqartitsisut imaluunniit qatanngutai allat tassaneereerpata salliutinneqassanersut.

Inissamik agguaaassisarneq nalinginnaasumik kommunimi sulisunit isumagineqartarpoq taakkuuppullu ulluunerani neqerooruteqartarnermik suliaqartartuusut. Qulakkeertussaavaat meeqqat inissaannik tunineqarnissaat tamannalu malittarisassat kommunip aalajangersagai naapertorlugit ingerlanneqartarluni. Ilaatigut kommunit immikkut sullitassanik aallartitsisinnaavoq uanilu agguaaassinermi aamma isiginiarneqartarpoq.

Inissat ukioqqortussuseq aallaavigalugu agguataakkat

- **Meeqqat 0-imiit marlunnik ukiullit** meeraaqqerivimmut imaluunniit kommunip ataani ulluunerani paaqqinniffimmut innersuunneqartarput
- **Meeqqat pingasuniit arfinilinnut ukiullit** meeqqerivimmut imaluunniit kommunip ataani ulluunerani paaqqinniffimmut innersuunneqartarput.

Meeqquerivinni inissanik allattorsimaffimmi pingaarnersiuinissamut tunngavissanut siunnersuutit

Meeqquerivimmut inissanik allatsissimasut amerlappata inissallu killeqarlutik taava pingaaruteqarpoq erseqqissunik tamanit paasiuminartunik naapertuilluartunillu tunngaveqartumik pingaarnersiuinissamut tunngaveqarnissaq. Ataani takuneqarsinnaapput tunngaviit assigiinngitsut siunnersuutit meeqqerivinnilu utaqqisunut allattorsimaffinni pingaarnersiuinissamut atorneqarsinnaasut.

Pingaaruteqarpoq tunngaviit sorliit aallaavigalugit pingaarnersiuisoqassanersoq, aalajangikkalli malillugit pingaarnersiuneq maleqqissaarneqassaaq.

Malitassat angajoqqaanut erseqqissumik paasissutissiissutigisimassapput paasiuminartumillu inissat agguanneqartarneri apuunneqarsimassallutik.

Qatanngutigiinnerit tunngavigineri

- Meeqqat meeqqerivimmiittumik qatannguteqareersut salliutinneqassapput
- Tunngavik taanna angajoqqaanut oqilisaassissaaq iluaqutaagajuttarmat meeqqat meeqqeriveqatigiinneri. Meeqqat patajaatsumik inuit akornanni inuunissamut tunngavissinneqarnissaannik tapersersortarpai.

Ukiut meeqqallu killiffiata tunngavigineri

- Meeqqat meeqqerivimmut pinissaminnut ukiumikkut qanittut (amerlanertigut 3-t miss. ukiullit) angajullernut sanilliullugit salliunneqarneq ajorput.
 - Tamatuma qulakkeertarpaa meeqqat angajulliunerusut atuarfimmut appakaannissaannut perorsaanikkut ineriartorfiusumik piareersarneqartariaqartunik salliutitsisinnaaneq.
- Meeqqat ukiumikkut naleqqiullugu meeqqerivimmut pinissamut piareersimasutut nalilernerqarunik inissamik neqeroorfigineqarsinnaapput, meerarli marluleereersimassaaq. Taamaaliortoqassappallu soorunami meeqqamut meeraqataanullu illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqassaaq.
 - Tamatuma qulakkiissavaa meeqqamut eqaatsumik periuseqartumik iliuuseqarsinnaaneq meeqqallu ineriartorneranut kalluaanngitsumik ataqatigiisumik ingerlatsineq.

Immikkut tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineq

- Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut, soorlu assersuutigalugu meeqqat isumaliortaatsimikkut, timikkut inuillu akornanni peqataasinnaanerminnik

Ulluunerani paaqqinniffiit

Nalinginnaasut

Ulluunerani paaqqinniffik sunaava?

Ulluunerani paaqqinniffik tassaavoq, soorlu meeraaqqerivik, meeqqerivik imalt. taakkua ataatsimoortitat, meeqqat ukioqanngitsuniit atualernissaasa tungaannut ulluunerani paarineqartarfiat. Ulluunerani paaqqinnittarfinni angajoqqaat sulineranni meeqqanik isumassuineq ilikkarfiusunillu avatangiiseqartitsinerit ingerlanneqartarput. Paaqqinnittarfiit kommunimit pigineqartuusinnaapput, nammineq pigisuusinnaapput namminersortunilluunniit ingerlanneqarlutik. Kommuni akisussaasuupput meeqqat paaqqinnittarfinni inissaqartinneqarnissaannik qulakkeerinnissallutik nakkutilliinermillu suliaqartassallutik.

Ulluunerani paaqqinniffik ingerlalluartuussaguni pingasunik pingaarutilinnik qulakkeerinnissimasariaqarpoq:

1. Perorsaanermik ilinniarsimasunik sulisoqarneq

Ulluunerani paaqqinniffimmi sulisuusut perorsaanerup silarsuaani ilinniagaqarsimasuussapput. Imatut paasillugu, meeqqanik perorsaanikkut ineriartornissaannik sullissinissaminnik ilinniagaqarsimallutik sullissilluarsinnaasuussapput. Sulisut ilaat tunngaviusumik perorsaasut ikiortaattut ilinniarsimasuusinnaapput imaluunniit inulernerimi peqqissutsimullu ikiortitut ilinniarsimasuusinnaallutik. Allat ingerlaqqiffiusumik perorsaasutut imaluunniit meeqqerisutut ilinniarsimasuusinnaapput.

2. Meeqqat assigiinngitsut siunnerfeqartumik sullinneqarneri

Ulluunerani paaqqinniffimmi meeqqat qanoq sullinneqarnissaat pillugit pilersaaruteqartoqassaaq. Imatut paasillugu, meeqqat ineriartornerinut naapertuuttumik susassaqartitsisoqartassaaq. Assersuutigalugu pinnguarnikkut meeqqat kisitsinermik suleqatigiinnissamilluunniit ajoqersuunneqarlutik sammisaqartinneqarnerat imaluunniit pinngorartitsinikkut meeqqat takorluuisinnaassusiannik tapersersuutaasunik susassaqartitsinernik ingerlatsinerit.

3. Avatangiisit meeqqanut tulluarsakkat

Ulluunerani paaqqinniffiup illutaa avatangiisialu meeqqat sulisullu pisariaqartitaat aallaavigalugit aqqissorsimassaaq. Tassa imaappoq pinnguarnermut ilikkagaqartitsinissamullu illup ilua silataalu tulluarsarneqarsimassaaq avatangiisillu tamanut

- **Meeraaqqerivimmi inimi ataatsimi** amerlanerpaamik 12-iussapput.

Immikkut akuersissummik tunineqarnissamik periarfissaq

Pissutsit immikkut itsillugit kommuni ulluunerani paaqqinniffimmut imaluunniit paaqqinnittarfiup namminerisamik pigisup siulersuisuinut immikkut akuersissummik tunniussaqaarsinnaavoq meeqqat inini ataasiakkaani amerlanerpaaffissaanik qaangiisinaanermik periarfissiisumik. Tamanna immikkut akuersinertut taaneqartarpoq. Matumani nalilernerqarpat taamatut immikkut akuersissuteqarneq imminut illersorsinnaasuusoq, arlariilli eqqumaffigineqassapput:

- **Sulisut piginnaasaat:** Sulisut piginnaasatigut meeqqat amerlaneruleraluarpataluunniit isumagisinnaavaat?
- **Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut amerlassusiat:** Ineqatigiinni meeqqat immikkut pisariaqartitsisut imalt. tapersersorneqartariaqartut qanoq amerlatigippat?
- **Illumi paaqqinnittarfiusumi sillimaniarneq:** Inni inissaqarluarpa avatangiisillu meeqqanut tulluurtumik inissaqartitsippat?

Allattorsimaffik una tannerusinnaavoq tunngaviillu amerlanerusinnaallutik. Assersuutigalugu meeraq tapersersortimik immikkut aamma sulisoqaruni tamanna inissamik immikkut pisariaqartitsinertut nalilernerqassanngilaq, imaappoq tapersersorti immikkut inissamik tiguisutut isigineqassanngilaq.

Ulluunerani paaqqinniffinni illuutitigut piumasaqaatit akuersissuteqartarnerlu

Ulluunerani paaqqinniffiit nakkutigineqarneri akuersissuteqarfigineqartarnerilu

Ulluunerani paaqqinniffik siullermeersumik atulersinneqartussanngoruni Inatsisartut inatsisaanni nr. 62 20. november 2023-meersoq naapertorlugu kommunimit akuersissuteqarfigineqaqqaarsimassaaq. Akuersissutip imaraa kommunip qulakkeersimassagaa illuutigisanut avatangiiserisanullu piumasaqaataasut malitsinneqarsimanissaat, aammalu meeqqanut atuutilersinneqarsinnaaneranut naapertuuttumik suliarineqarsimanersoq. Akuersissutip tunniunneqannginnerani illuutit inatsisitigut piumasaqaataasunut, isumannaallisaanikkut, peqqissutsikkut ilorrisimaarnartumillu aqqissorneqarsimaneranut naapertuuttumik suliarineqarsimanersut kommunalbestyrelsip qulakkeersimassavai.

Akuersissuteqarnermut uppernarsaatit

Paaqqinnittarfissatut akuersissuteqareernerup kingorna kommunimi qinikkat

Taamatut periuseqarnerup kommunimi qinikkat akuersissuteqartarnermut nakkutilliinermullu akisussaaffiik pingaarutilinnik ersarissaaqataavoq, akuersissummillu tunniussaqartarnerup inatsisinik malitsitsinermik nassataqartumik uppernarsaasiisarneranik takussutissaalluni.

Eqqiluisaarnerup meeqqat peqqissusiannut isumannaatsumillu pineqarnissaannut qanoq pingaaruteqartiginera naqissuserniarlugu immikkut qulequttatut sammineqassaaq.

Kommunip ingerlataani ulluunerani paaqqinnittarfimmi pisortap atorfinitsinneqarnera

Kommunip ingerlataani ulluunerani paaqqinnittarfimmi aqutsisumik atorfinitsitsinissaq kommunalbestyrelsip akisussaaffigaa. Pitsaasumik atorfinitsitsinissamut periuseqarnissaq siunertaralugu kommunalbestyrelse atorfinitsitsinissamut innersuussisussanik ataatsimiititaliamik pilersitsissaaq. Ataatsimiititaliami ilaassapput ulluunerani paaqqinnittarfimmeersut ilaat, angajoqqaat siulersuisuinit ilaasortat aammalu kommunimi aqutsisoqarfimmeersut. Taama isiornikkut isummat isiginniffillu assigiinngitsut tunngavigalugit pisortaq atorfinitsinneqassaaq.

Kommunalbestyrelsip paaqqinniffimmi sulisussat pisortarlu atorfinitsippagit meeqqanik pinerliisimannginnermik aammalu pinerlussimannginnermik uppernarsaatit pissarsiarissavai, tamanna meeqqanik suliaqartunut tamanut atuuppoq. Uppernarsaatit taakku sulilersut siornatigut pinerlussimannginnerinut uppernarsaataapput. Kommunip paasisutissat taakku aallaavigalugit sulilersussamut naliliinissaq peqqissaartumik suliarissavaa. Uppernarsaatit naapertorlugit takuneqarsinnaappat ukiut aalajangersimasut matuma siorna kannguttaatsuliornermik imalt. sakkortuunik pinerluuteqartoqarsimasooq taava sulilersussatut naleqqutinngitsutit nalilerneqassaaq.

Tassa imaappoq ulluunerani paaqqinnittarfimmi atorfeqarsinnaassanngilaq:

1) Pinerluuteqarsimannginnermut uppernarsaammi ersippat qinnuteqarsimasooq ukiut qulit kingulliit iluini kinguaassiuutitigut pinerluuteqarsimasooq imaluunniit inummut allamut sakkortuumik pinerluuteqarsimasooq, imaluunniit

2) meeqqamut pinerluuteqarsimannginnermut uppernarsaatikkut ersippat qinnuteqartoq kinguaassiuutitigut pinerluuteqarsimasuusoq.

Tamanna ima isumaqarpoq pineqartoq pisortatut sulisutulluunniit ulluunerani paaqqinnittarfimmi sulilersinnaanngitsooq ukiuni tallimani kingullerni kinguaassiuutitigut imaluunniit inersimasumut allamut sakkortuumik pinerluuteqarsimanera takuneqarsinnaappat.

Ukiumut pilersaarutit aningaasartuutillu

Perorsaanikkut ukiumoortumik pilersaarutit ulluunerni paaqqinnittarfinnut ataasiakkaanut atuuttussat taakkualu nalilersorneqarneri kommunalbestyrelsip ataaniipput, kisiannili piviusumik atuutsinneqarneri pisortamiillutik.

Perorsaanikkut ukiumoortumik pilersaarutit ulluunerani paaqqinnittarfimmut atuuttuusut arlariinnik pingaaruteqartunik imaqartussaapput:

- **Ulluunerani paaqqinnittarfik pillugu saqqummiussaq:** Uani meeqqerivik naatsumik ilisaritinneqassaaq, ass. angissusia, inissisimaffia aammalu immikkut ilisarnaateqarpat tamanna ilanngullugu.
- **Anguniakkatut siunniussat aammalu perorsaanikkut anguniakkat:** Ukiumoortumik pilersaarummi ilaasinnaapput ukiunut tulluuttunut suut anguniagaanersut, matumani ilanngullugit meeqqanut ineriartuutaasumik ilikkarfiusumillu aallutassat aammalu perorsaanikkut suliniutissat. Meeqqat inini eqimattakkaaniittut ilanngunneqarsinnaapput taakkualu immikkut pisariaqartitaat nassuiaateqarfigalugit.
- **Perorsaanikkut malittarisassat:** Periutsit tunngaviillu ulluinnarni paaqqinnittarfiup meeqqanik sullissinermini tunngavii erseqqissarneqarlutik nassuiarneqassapput.

Ukiumut pilersaarut makkuninnga aamma imaqarsinnaavoq:

- **Meeqqat allatsittussat aamma aningaasaqarneq:** Tunngavilersukkamik nassuiaasoqassaaq meeqqanut qanoq amerlatigisut allatsittussatut naatsorsuutigineqarnerisut kiisalu paaqqinnittarfiup missingersuutai aningaasaqarneralu.
- **Pilersaarutit pillugit nalilersuinerit:** Nassuiaatigineqassaaq ukiut siuliini pilersaarutit qanoq piviusunngortinneqartarsimaneri aammalu suut iluatsissimanersut iluatsissimannginnersullu. Meeqqat, angajoqqaat sulisullu ilanngussaannik imaqarsinnaapput.
- **Sammisassaqaqarnerit aammalu ulluinnarni ingerlaaseq:** Sammisassaqaqartitsinermit pilersaarutit aammalu ulluinnarni ingerlaaseq takussutissaqassapput. Sammisassaqaqartitsinerit tassaasinnaapput ileqqut attassat, ukiup ingerlanerani immikkut sammisassat aammalu angajoqqaanut sulisunullu suleqatigiinnermut tunngasut.
- **Immikkut iliuuseqarfissatut sammisassat:** Suliassaqaqarfiit immikkut samminiakkat ukiup ingerlanerani ukkatarineqartussat nassuiarneqassapput, soorlu tassaasinnaapput inuit akornanni pissusilersortarnermut tunngasut, oqallorissaanerit imaluunniit perorsaanermi suliaqaqarnermi nunamik avatangiisimillu atuineq.

Meeqqap mappia ingerlateqqinneqarsinnaavoq, tamannali aatsaat pissaaq ingerlatitseqqittarnermut pisortat malittarisassaataat erseqqissut malillugit.

Ataavartumik naliliisarnerit aamma meeqqap ineriartorneranut atugarissaarneranullu takussutissaqarneq

Ulluunerani paaqqinnittarfimmi sulisuusut akisussaaffigaat meeqqat ataasiakkaarlugit ineriartornerat atugarissaarnerallu ataavartumik malinnaavigalugit nalilersussallugit. Tassa imaappoq meeraq malinnaavigineqaqqissaassaaq timikkut, eqqarsartaatsikkut aamma inuit akornanni pissusilersuutikkut qanoq ineriartornera ukiumullu ikinnerpaamik marloriartuni taakkua qanoq issusiannik allaaserinnittoqartassalluni.

Sooq ataavartumik naliliisarneq uppersaasarneq pingaaruteqarpat?

Nalilersuisarnerni meeqqallu ineriartorneranik takussutissaliortarnertigut anguniagaavoq meeqqat ataasiakkaat isumassorneqarluarnerisigut tapersorneqarnerisigullu pisariaqartitaannik matussusiisinnannissaq malinnaavigineqarluarsinnaaniassammat pisariaqartitallu matussuserneqarnissaat qulakkeerneqarlutik. Meeqqap ilikkarfiusumik atugarissaarfiusumillu tapersorneqarnissaanik qulakkeerrinninniarluni sulisut perorsaanermi periutsimikkut meeqqap ineriartorneranut naapertuuttumik nalimmassaasinnaapput.

Assersuut: Sulisut malugigunikku meeraq oqaasertaliiniartarnermigut nalorsartartoq siunnerfiliilluni anguniagassiinnikkut oqallorissaataasunik sammisassaqartitsisinnassapput, soorlu erinarsornikkut, oqaluttuarnikkut oqaloqatigiinnikkulluunniit inerisaataasinnaasunik ikorfartuinnikkut.

Meeqqap ineriartornera pillugu ataatsimut isigisumik naliliineq

Sulisut meeqqat ataasiakkaat ineriartorneri pillugit naliliissapput. Tamanna ataatsimut isigisumik naliliinertut taaneqartarpoq ukulu tunngavigineqartarlutik:

- **Inuit akornanniissinnaanermut ineriartorneq:** Meeraq meeraqatimi inersimasullu akornanni qanoq paasinnittariaaseqarpa inuttullu qanoq periuseqartarpa.
- **Paasinnissinnaaneranut pisinnaasai:** Meeraq qanoq eqqarsartariaaseqarpa, ajornartorsiutinik qanoq aqqiissutissarsiorarpa aammalu qanoq nutaanik ilinniartarpa.
- **Timiminik atuisinnaassusia:** Meeraq qanoq timiminik atuisinnaassuseqarpa, soorlu arpannikkut pissittaarnikkullu aammali soorlu titartaanikkut, ikkussortakkanik passussisinnannikkut.
- **Oqaasii:** Meeraq qanoq oqaaseqarpa, paasinnittarpa oqaaseqatigiiliortarpa.

ineriartornerani ikiortaasut tarnip pissusiinik immikkut ilisimasallit, perorsaasut, immikkut ilinniartitsineri siunnersortit, peqqissaasut imaluunniit inunnik isumaginnittoqarfimmi suliaqartut.

Inuit immikkut attuumassutillit kikkuusinnaanerinik assersuutit

Meeqqap ineriartornerani immikkut tapersersorneqarnissaa pisariaqartinneqarpat tarnip pissusiinik ilisimasalimmit imaluunniit immikkut perorsaanikkut ilinniagalimmit ikiorserneqarsinnaavoq tassuunakkut meeqqap ulluunerani paaqqinnittarfimmiinnermini angerlarsimaffimminilu naleqquttumik ikiorserneqarnera isumagineqarsinnaammat.

Angajoqqaanik aammalu pilersuisunik oqaloqateqartarnerit

Ulluunerani neqerooruteqarfiup pisussaaffigaa meeqqamut angajoqqaatut oqartussaasut imaluunniit inuit allat ulluinnarni meeqqamut pilersuisuusut peqatigalugit oqaloqatiginnittarnerit ingerlatissallugit, tamannalu ukiumut ikinnerpaamik marloriartumik ingerlanneqartassaaq. Oqaloqatigiittarnermi siunertaasoq tassaavoq meeqqap ineriartorneranut suleqatigiinnerup pitsaasup ingerlannissaa.

Angajoqqaanik oqaloqateqartarnernut assersuutit

Ulluunerani paaqqinnittarfiup ukiumut marloriarluni meeqqap angajoqqaavi oqaloqatigiinnissamut aggersartassavai peqatigillutillu meeqqap qanoq suli pitsaanerusumik ineriartorsinnaaneranut ilikkarsinnaanerannullu tunngasutigut eqqartueqatigiillutik. Meeqqap nukittuffii, ineriartoqqiffigisinnaasai aammalu piffissami aggersumi suut ilinniarniarnerei pillugit eqqartuisoqassaaq.

Ulluunerani paaqqinnittarfimmiit neqeroorummut allamut ikaarsaarneq

Meeraq ulluunerani paaqqinnittarfimmiit neqeroorummut allamut ikaarsaarpat pingaaruteqarluinnarpoq sulisut ulluunerani paaqqinnittarfimmeersut meeqqap nuunnginnerani ulluunerani neqeroorummut najortaligassaaniittut suleqatigissagaat. Meeraq pillugu paasissutissat pisariaqartut meeqqap ornittaligassaanut malinnaatinneqassapput, taamaasilluni meeqqap pisariaqartitai aallaavigalugit tikilluaqqulluarneqarsinnaaniassammat.

Ulluunerani neqeroorutit akornanni ikaarsaarnerit pillugit assersuutit

Meeraq meeraaqqerivimmiit meeqqerivimmut nuussatillugu meeraaqqerivimmi sulisut meeqqap ileqqui, ineriartornera pisariaqartitaalu pillugit paasissutissat nuuffigisassaata sulisuinut ingerlateqqissavai. Paasissutissat tassaasinnaapput meeqqap inuit akornanni pissuserisartagaanut tunngasut, meeqqap pinnguannaarisartagaanut tunngasut, immikkut isiginiagassat, soorlu sapigaqarpat immikkulluunniit tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineranut tunngappata tamakkua ingerlateqqinneqassapput.

ilinniakkatigut tunuliaqutaasut tamaasa naammassisimanagit, taava paaqqinnittarfiup ingerlanneqarneranut allaffissornikkut pisussaaffiit tamaasa ingerlattiaqassavai.

Pisortaq inini amerlassutsinut kisitsinermut ilaalissaaq

Pisortaq allaffissornikkut suliassami ilaanik aallussiunnaarallarnissamut akuerineqaruni inini amerlassutsinut kisitsinermut ilanngunneqassaaq. Tamatuma nassatarisaanik pisortaq inini perorsaanikkut sulianut toqqaannartumik akuulissaaq.

Assersuutigalugu:

- Sammisassani meeqqallu pinnguarnernani peqataalerluni.
- Inini sulisut perorsaanikkut suliniutaasa ineriartortinneqarnerinut tapertaalerluni.
- Ulluinnarni meeqqanik sullissisut akuuffigalugit.

Taamaasiornerup pisortap paaqqinniffiup suliassaqaarfiinut pingaarnernut tunniussaqaannarsinnaanissaa qulakkiissavaa taamatuttaarlu allaffissornikkut suliassat iluamik suliarineqarnissaannik qulakkeerinninnerussalluni.

Ajutoorfiusinnaasunik nalilersuineq immikkullu maluginiagassat

Inatsisip nassuiaatitaata erseqqissarpaa allaffissornikkut aamma perorsaanikkut suliassanik ataatsikkut aallussinngikkallartoqassagaluaruni aqutsinikkut sulianullu tunngasuni piginnaasassanik naammanngitsumik tunngavilimmik ingerlatsisoqalersinnaanissaanik kinguneqarsinnaasoq. Taamaattumik taamatut aaqqiisoqarnissaa pinaveersimatinneqartussaavoq paaqqinniffiup ingerlaneranut pitsaanngitsuik kinguneqartitsisinnaammat.

Aalajangersakkap matuma qulakkiissavaa inatsimmi anguniarneqartut, tassalu paaqqinniffiup ingerlanneqarnerani pitsaassutsip perorsaanikkullu suliat pitsaassusiisa, akornuserneqaratik aallunneqaannarsinnaanissaat.

Assersuut 1: Ulluunerani paaqqinnittarfik angisooq ingerlalluarterlu

Ulluunerani paaqqinnittarfiusumi angisuumi immikkoortortaqaarfippassualimmi allaffissornikkullu ingerlalluarterumi atorfinitsitsisuusut aalajangersinnaapput pisortap perorsaanikkut sulineq sulisunillu tapersersuineq annerusumik ukkatissagai. Pisortaasup allaffissornikkut suliaasa ilaannik aallussinngikkallarsinnaaneranik aamma aalajangiisoqarsinnaavoq, tamanna paaqqinnittarfimmut iluaqutaasussatut isigineqassappat sinaakkutillu atuuttut iluanni pisinnaappat.

Qulakkeerneqarsimassaaq atorfinitsitsinermi suliassat nassuiarneqarnerisa aaqqeqqaarsimanissaat pisussaaffiillu illersorneqarsinnaasumik suliarineqarsinnaanissaasa qulakkeersimanissaat, sulisummi kikkulluunniit tamarmik pisortap suliassaanik

avatangiiseqarnissamik ilinniarfissamillu tunngasunik ilinniagaqarsimallunilu paasisimasaqassalluni.

Assersuut: Pisortaq perorsaasutut ilinniarsimasoq

Paaqqinniffimmi pisortaq perorsaanermik ilinniarsimasuussaaq atuagarsornikkut perorsaanikkullu ilisimasassanik tunngaviusunik, meeqqat ilikkartarnerannut ineriartornerannullu ilisimasaqarluni. Taakkua imaraattaaq perorsaanikkut periutsinik pinnguarneq sammisasaqartitsinerlu aqqutigalugit meeqqanut tapersersuineq sulisunullu aamma aqqutissiuussisinnaaneq. Pisortaq taamaasilluni perorsaanikkut piginnaasaqarnermigut malittarisassat inatsisillu malitsinneqarnissaannik qulakkeerinnissinnaassaaq.

Pisortap ilinniakkamigut meeqqat qanoq eqqarsartarnerisut, ilinniarluarsinnaanersut aammalu pinnguarnikkut sammisagaqartinnerisigullu qanoq ineriartorneranni tapersersorneqarsinnaanersut ilisimaarai. Pisortattaaq sulisut ilitersorsinnaavai ulluinnarni meeqqanik sullissinerminni qanoq pitsaanerpaamik angusaqarsinnaanerlutik.

Immikkut akuersissuteqarnissamut periarfissaq

Qanoq iliortoqassava pisortassamik perorsaanermik ilinniarsimasumik pissarsisinnaangikkaanni? Taamaattoqartillugu kommuni (atorfinititsisuuusooq) immikkut akuersissuteqarnikkut perorsaanermik ilinniarsimannigitsumik pisortamik atorfinititsisinnaavoq. Tamanna pisinnaavoq qinnuteqartoq allamik ilinniagaqarpat paaqqinniffimmi atornerqarlarsinnaasumik imaluunniit ukiuni amerlasuuni pisortatut sulisarsimanerminit pisortanngornissaminut piukkunnaateqartuuppat.

Assersuut: Pisortaq atorluarsinnaasumik misilittagalik

Inuk ukiorpassuarni meeqqanik immikkut suliaqartarsimasoq perorsaasutulli ilinniarsimasuunngikkaluarluni pisortanngornissaminut piukkunnaateqarsinnaavoq. Inuk taanna ass. pikkorissartarsimasinnaavoq meeqqat tarnikkut pissusiinut tunngasuni aammalu aqutsineq pillugu kiisalu meeqqanik sulisunillu ingerlatsinermi annertuumik misilittagaqartuulluni. Kommunip nalilerpagu taanna inuk pisariaqartunik ilisimasaqarlunilu misilittagaqartoq tamanna tunngavigalugu pisortassatut atorfinitissallugu aalajangersinnaavoq.

Pisortap ulluinnarni inissisimaffia

Pingaaruteqarpoq ilisimaarissallugu pisortaq ulluinnarni perorsaanikkut allaffissornikkullu ataatsimut isigalugu akisussaannerpaagaluarluni ulluinnarni ineeqqani meeqqanut sullissinissamut sulisut amerlassusilerneqarnerannut ilanngullugu naatsorsugaanngimmat. Tassa imaappoq pisortaq normeringimut ineeqqaniittussatut naatsorsuinermut ilanngunneqartussaangilaq.

assersuutigalugu sulisut arlaat tassanngaannartumik napparsimalersimappat imaluunniit erninermut atatillugu sulinngiffeqartoqarnerata nalaani.

Immikkut akuersissuteqarnermut assersuut

Meeraqatigiinni sulisoq perorsaasoq napparsimalerpat sivirusumilluunniit peqanngittussaappat taava kommune aalajangersinnaavoq paaqqinnittarfik piffissami sivikitsup iluani ikinnerusunik sulisoqarsinnaasoq taartissamik nassaartoqarnissaata tungaanut. Immikkut akuersineq ilaatigut qaammatit pingasut angullugit sivirususeqarsinnaavoq taassuma kingorna nalilernerqaqqissaaq ilumut meeqqat pisariaqartitaannik isumassorneqarnermut nakkutigilluarneqarnerisullu.

Ammasarfinnut amerlanerusunillu sulisoqarnissamut piumasaqaatit

Ulluunerani paaqqinnittarfiup ammanerani meeraqatigiinni ikinnerpaamik inersimasunit marlunnik najuuttoqartuaannassaaq aammalu taakkunani minnerpaamik ataaseq perorsaaneramik ilinniagaqarsimasuussalluni. Tassa imaappoq meeqqat inersimasumik saaffissaqartuaannassapput akisussaassuseqartumillu ilinniagalimmik akisussaaffimmik tiguisinnaasumik najorteqarlutik.

Ammasarfiit pillugit assersuut

Paaqqinnittarfik nal. 7-imiit nal. 17-imut ammasarpat minnerpaamik sulisut marluk meeraqatigiinniittassapput meeqqat nakkutigineqaannarnissaannik qulakkeerinnillutik. Ualikkut eqqissisimaffiup nalaani tulluarsaasoqarsinnaavoq kina inimi meeqqanut najuutissanersoq isumaqatigiissuteqarfigalugu, taamaattorli tamatigut perorsaasutut ilinniarsimasoq najuuttuaannartassaaq.

Inersimasut toqqaannartumik meeqqanik suliaqartut avataatigut paaqqinnittarfimmi suleqataasut allat tassaapput igaffimmiut eqqiaasullu. Sulisut taakku sulisut ineeqqani amerlassusissaannut aalajangersakkanut ilaanngillat kisiannili paaqqinnittarfiup ingerlalluarnissaanut ulluinnarni pingaaruteqartumik inissisimallutik.

Kommunalbestyrelsip sulisoqarnissamut akisussaaffeqarnera

Kommunalbestyrelsip paaqqinnittarfimmi sulisut qanoq amerlatigissaneriniq malittarisassanik aalajangersaanermini isumaqatigiissutit sulisunut immikkut suliaqartunut atugassaasut malinneqarnissaat eqqumaffigissavaa. Tassa imaappoq isumaqatigiissutit malillugit akissarsiat, sulinermi atukkat akunnerillu qassit sulisoqassanersoq isumaqatigiissutitut naapertuuttumik malittarisassiuutissavai.

Isumaqatigiissutitut eqqumaffeqarnissanut assersuut

Sulisut isumaqatigiissutaanni allassimasoqarpat perorsaasup ataatsip meeqqat amerlanerpaamik qassit paarisinnaassanera, tamanna kommunalbestyrelsip sulisut

ilumut meeqqat perorsaanikkut isumassorneqarnikkullu pisariaqartitaasa matussusersimaneqaannarsinnaanissaat.

3) Immikkut akuersissuteqartoqarnerani nalaani suliassanik naammassinnittoqarsinnaappat

Piffissami killilikkami immikkut akuersissummik tunniussisoqarsimatillugu pisariaqarpoq tamatuma paaqqinnittarfimmut kalluaanngitsumik ingerlanneqarsinnaanissaanut tunngatillugu iliuusissanik aalajangiisoqarsimanissaa. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq inini sulisuusut agguataarsimanerisa nikisinneqarnerisigut, piffissap ilaani suligallartunik akuutitsinikkut imaluunniit kommunimi ataani sulisut akornannit ikiorneqarnikkut.

Pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu taamatut piffissap ilaani immikkut ittumik akuersissuteqarnek taamaallaat pisariaqavissortillugu tunniunneqarsinnaammat. Tassa periarfissaasinnaasut allat tamaasa misiligarneqareersimanerisa kingorna. Taamatut aalajangertoqassappat pisariaqarpoq aalajangernermut tunngaviusut takussutissanik uppersaasorsorneqarnissaat ataavartumillu nalilersorneqarlutillu malittarineqarnissaat. Malittarinninnikkut nalinginnaasumut uteqqinnissaq tamatigut nalilersorneqartassaaq.

Immikkut akuersissuteqartoqarneranut assersuut

Ulluunerani paaqqinnittarfik meeraaqqerivittaartoq nalinginnaasumik inersimasunik pingasunit najuuttoqartariaqaralarpoq, kisiannili ataaseq piffissami sivisuumik napparsimaneq peqqutigalugu sulisinnaangippat kommune inersimasut marluinnaat ineeqqamiittarnissaannut utaqqiisaarutaasumik immikkut ittumik akuersisinnaavoq. Piffissamilu tassani paaqqinnittarfik taartissamik nassaarniarluni imaluunniit aaqqiissutissarsiorluni ujaasiuassaaq.

Angajoqqaat siulersuisui

Inatsisartut inatsisaanni nr. 62 20. november 2023-meersumi §28 naapertorlugu paaqqinnittarfinni tamaginni angajoqqaat siulersuinik pilersitsisoqassaaq. Angajoqqaat siulersuisui inuttaligaassapput meeqqat angajoqqaarisaannit imalt. angajoqqaatut oqartussaassuseqartunit, pilersuisuusunit kiisalu sulisut akornanneersunit. Siulersuisut pingaarnertut suliassaraat angajoqqaat, sulisut aqutsisullu akornanni pitsaasumik suleqatigiittoqarnissaannik suliaqassallutik taamaasillutik meeqqat ilorrisimaarlutik ineriartornissaannut ataatsimut qulakkeerinnillutik.

Ataatsimiigiaqqusisarnek

Ulluunerani paaqqinnittarfiup pisortaata ikinnerpaamik ukiumut pingasoriarluni angajoqqaat siulersuisuisa ataatsimiinnissaannut aggersaasassaaq, tak. §28 imm.2. Ataatsimiinnerni

- *Assersuut:* Angajoqqaat siulersuisui aasaanerani katerinnissamik meeqqat angajoqqaallu nuannisaqatigiinnissaannik siunnersuuteqarsinnaapput.
2. **Perorsaanermik ingerlatsinissamut ukiumoortumik pilersaarusiornermut peqataaneq:** Siulersuisut ukiumut sammisassanik pilersaarusiornermi ikiuussinnaapput meeqqallu ilinniarnissaannut ineriartornissaannullu aqutissiuusseqataallutik.
- *Assersuut:* Angajoqqaat siulersuisui ilassuteqarsinnaapput qulequttat sammisassallu suut ukiup ingerlanerani sammineqarsinnaaneri pillugit, soorlu nunamiinneq, inuttut ineriartorneq sammisassalluunniit allat.
3. **Perorsaanermik ingerlatsinermut ukiumut anguniagassanut malinnaaneq:** Ukiumut marloriarluni pisariaqartitsinerluunniit naapertorlugu ukiumut anguniarneqartut anguneqarsimaneri pillugit siulersuisut ataatsimiissinnaapput, imaluunniit anguniagassanik nalimmassaasoqassanera aamma eqqartorlugu.
- *Assersuut:* Paasinarsippat meeqqat suleqatigiinnissamik ajornartorsiuteqartut taava angajoqqaat siulersuisui siunnersuuteqarsinnaapput suleqatigiinnissamik sungiusaatit ulluinnarmi sulinermi annertusisamik ukkatarineqassasut.
4. **Paaqqinnittarfiup iluata sinaakkutillu qanoq aaqqissorneqarsinnaanerinit siunnersuutit:** Siulersuisut paaqqinnittarfiup illutaa qanoq pitsanngorsaavigineqarsinnaanera pillugu siunnersuuteqarsinnaapput aammalu meeqqat ineriartornerminni iluaqutiginnaasaannik qanoq allanngortitersoqarsinnaanersoq siunnersuuteqarlutik.
- *Assersuut:* Angajoqqaat siulersuisui isumaqarpata pinnguarterfik nutarterneqartariaqartoq tamatuminnga siunnersuuteqarsinnaapput, imaluunniit siunnersuutigisinnaavaat pinnguarnermi atortunik nutaanik pissarsisoqarnissaa imaluunniit seqineqarluarnerata nalaani seqinermit alanngisimaffiusinnaasumik pilersitsinissaq.

Ulluunerani paaqqinnittarfiup imminut pigisup aqunneqarnera

Ulluunerani paaqqinnittarfiup imminut pigisup siulersuisui

Paaqqinnittarfinni imminut pigisuni siulersuisunik pilersitsisoqarsimasussaavoq, taakkua ingerlatsinermi akisussaanerpaanngortinneqartarput. Siulersuisut akisussaafigaat paaqqinnittarfiup aqunneqarneranut aammalu aqutsisoqarnikkut ingerlatsinikkullu pingaaruteqartunik aalajangiisinnaassuseqarneq.

akuersinnginnermini meeqqanik paarsisalersinnaanera isumannaatsuunersoq qulakkeeqqaagassaraa.

Assersuut: Angerlarsimaffimmi paarsisartunngortussamut akuersissuteqarneq

Angerlarsimaffimmi paarsisartunngorusuttoq kommunerisaminut qinnuteqaqqaartussaavoq. Kommunip misissussavaa angerlarsimaffik isumannaatsuunersoq meeqqanillu paarsiffissatut tulluatuunersoq minnerunngitsumillu paarsisartussaq ilisimasatigut piginnaasatigullu naammaginantumik misilittagaqartuunersoq ilinniagaqarsimasuunersorlu. Aatsaat kommune akuersissummik tunniussaqaqareerneratigut (qinnuteqaammik akuersineq) paarsisalersussaq meeqqanik tiguisinnaavoq.

Maalaarsinnaanermut periarfissaq

Angerlarsimaffimmi paarsisartuusoq kommunalbestyrelsip aalajangigaanut isumaqataaangippat itigartitaappalluunniit maalaarnissaminut periarfissaqarpoq, tak. §45 imm.1. Inunnik Isumaginnermut Maalaartarfimmut maalaarsinnaavoq taakkulu maalaarut aalajangiinertalimmik isummerfigissavaat.

Assersuut: Angerlarsimaffimmi paarsisutut itigartinneqarsimanermut maalaarut

Angerlarsimaffimmi paarsisartussatut qinnuteqartoq angerlarsimaffiup iluata piumasaqaataasunut naammassinnginnera tunngavigalugu kommunalbestyrelsimit itigartinneqarsimatillugu qinnuteqartoq maalaarsinnaavoq. Maalaarut Inunnik Isumaginnittoqarnermut Maalaartarfimmit suliarineqassaaq misissorneqarluni kommunilu eqqortumik aalajangersimanersoq nalilerlugu.

Angerlarsimaffimmi paarsisartussamut piumasaqaatit:

Angerlarsimaffimmi paarsisartussatut akuerineqassagaanni makku piumasaqaataapput:

- 1. Timikkut tarnikkullu peqqissuunissaq:** Angerlarsimaffimmi paarsisartussaq meeqqanik paarsiniaruni timikkut tarnikkullu peqqissuusariaqarpoq. Perorsaanermik pingaaruteqartunik suliaqarsinnaasuussaaq pikkoriffeqarlunilu meeqqat ineriartornerannut iluaqutaasumik. Tassa imaappoq ullup ingerlanerani pisussanik meeqqanut ineriartuutaasunik ilikkarfiusunillu pilersaarusiorsinnaallunilu ingerlatsisinnaassaaq.
 - *Assersuut:* Angerlarsimaffimmi paarsisoq meeqqanik pinnguaqateqarsinnaassaaq, atuffassilluni, sammisaqartitsilluni meeqqallu oqallorissarnerini inuttullu ineriartornerini ikiuussinnaasuussalluni.
- 2. Peeqqissutsikkut misissorneqarsimanermik uppersaateqarneq:** Angerlarsimaffimmi paarsisoq illoqutaalu peqqissutsimik misissorneqarsimanermik takussutissaateqassapput, taannalu qaammatinik pingasunit pisoqaanerussanngilaq.

illoqutai pillugit paasissutissanik aallernissamik piumasaqaateqarneq atuutissanngilaq taakkua toqqaannartumik meeqqanut attuumassuteqarnavianngimmata.

- *Assersuut:* Meeqqanik paarsisoq atuarfimmi allamilluunniit paarsisartutut ingerlaniaruni akuersissummik aamma peqqaassaaq, kisiannili illoqutaanut tunngasumik paasissutissanik piumasaqaateqartoqassanani taakkua meeqqanut qanittumiittussaannngimmata. Naatsumik oqaatigalugu akuersissut sumiiffimmut tunniunneqassaaq, tassanilu sumiiffissamiittut tamarmik aamma akuersissuteqarfigineqarsimasuussapput.

2. **Illumut avatangiisinullu nalilersuutit** Angerlarsimaffimmi imaluunniit pisortat illuutigisaata ilaani paarsineq ingerlanneqartassappat kommunalbestyrelsip qulakkiigassaraa avatangiisitigut piumasaqaatit naapertuunnersut. Tassa imaappoq kommunip nalilissavaa sumiiffik meeqqanit paaqqutariffigineqarnissamut tulluartuunnersoq.

- *Assersuut:* Meeqqanik paarsisartussaq angerlarsimaffimmini paarsisarnissaminik qinnuteqarpat kommunip angerlarsimaffik alakkassavaa qulakkeerniarlugu ilumut paarsiffissatut naleqquttuunnersoq, soorlu uffarfitsigut igaffitsigullu meeqqanut tulluarnersoq.

3. **Pinerluuteqarsimannginnermut meeqqanullu pinerluuteqarsimannginnermut uppersaammik piumasaqaat** Meeqqanik paarsisartussaq illoqutaasulluunniit sakkortuumik pinerluuteqarsimasuussanngillat, kinguaassiuutitigut pinerluuteqarsimassanngillat aammalu allatigut inunnut ulorianaatilimmik pinerluuteqarsimasuussanatik. Tamanna qulakkeerniarlugu inatsisitigut piumasaqaataavoq meeqqanik paarsisartup inersimasullu tamarmik illoqutaasut uppersaammik peqarnissaat.

Akuersissutip utertinneqartarnera

Piffissap ingerlanerani kommunip meeqqanik paarsisartup piumasaqaatinik naammassinnissinnaajunnaartutut nalilissagaluarpagu meeqqat illersorumallugit akuersissut ingerlaannaartumik atuutilersumik utertissinnaavaa.

- *Assersuut:* Paasineqarpat angerlarsimaffimmi ulorianartunik pisoqartoq, ass. illup ajorseriansimanerani imaluunniit illoqutigisat ilaat sakkortuumik pinerlussimappat kommunip ingerlaannartumik atuutilersumik akuersissut utertissinnaavaa.

Meeqqat amerlassusissaannut malittarisassat

Kommunip ataani angerlarsimaffimmi meeqqanik paarsisoqartarnerani angajoqqaanut siulersuisuutitaqarneq

Angajoqqaat siulersuisui

Angerlarsimaffimmi meeqqanik paarsisartup ukiumut ikinnerpaamik pingasoriarluni angajoqqaat siulersuisuinik ataatsimiinnissamut aggersaasassaaq. Angajoqqaat siulersuisui tassaapput angajoqqaatut akisussaasut imaluunniit meeqqanut pilersuisuusut aammalu meeqqanik paarsisoq nammineq. Meeqqanik paarsisut arlariippata sumiiffimmilu imminnut qanittumiippata taakku ataatsimut angajoqqaatut siulersuisuutitaqarsinnaapput.

Assersuut: Angajoqqaat siulersuisuisa pilersinneqarnerat

Meeqqanik paarsisartut illoqarfinni nunaqarfinniluunniit mikisuniittut ataatsimoorlutik tamarmik immikkut angajoqqaanik siulersuisulersunngikkaluarlutik ataatsimoorussamik angajoqqaanut siulersuisuliorsinnaapput. Taama isiornikkut angajoqqaat paarsisullu meeqqanut ulluinnarni pitsaasunik suleqatigiissuteqarlutik akisussaaqatigiissinnaapput. Taamatut aaqqiissuteqarneq suleqatigiinnermik nukittorsaasinnaavoq, ataqatigiinnerunermik pilersitsilluni siulersuisullu suliaassarisaasa pitsaasumik aaqqissuunneqarsinnaanissaannik qulakkeerinnitsitsilluni.

Angajoqqaat siulersuisuisa suliassaat

1. **Sammissassanik susassaqaartitsinermilu siunnersuuteqarneq:** Angajoqqaat siulersuisui sammissassanik susassaqaartitsinermilu meeqqanut iluaqutissanik siunnersuuteqarsinnaapput. Soorlu pinnguariaatsit ilinniagassat allatigullu meeqqanut nuannersut angajoqqaanik peqataatitsisut aaqqissussallugit peqataasinnaapput.

Assersuut: Angajoqqaat siulersuisui siunnersuuteqarsinnaapput aasaanerani meeqqat angajoqqaallu ataatsimoorlutik asimukarsinnaanerannik, nunaliarlutilluunniit timaani pinnguaqatigiillutik.

2. **Meeqqat ulluinnaanut sunniuteqartunik aalajangiisinnaaneq:** Angajoqqaat siulersuisui aalajangiisarnermikkut meeqqat paarineqarnerminni ulluinnaasa qanoq ingerlanissaannik sunniuteqarsinnaapput. Soorlu assersuutaasinnaavoq ulluinnarni aalajangersimasumik sammissaqartarnerinut tunngasutigut imaluunniit suut qulequttat aallaavigalugit pinnguarneq ilinniartitsinerlu pisassanersut.

Assersuut: Angajoqqaat siulersuisui aalajangersinnaapput piffissami aalajangersimasumi peqqinnartunik nerisaqarneq angajoqqaat peqatigalugit isumagineqarsinnaavoq, peqqinnartunik sukujuttugassaqaartitsinikkut meeqqat naatitat paarnallu pillugit ilinniarsinnaallutik.

Ataatsimiinnernit imaqarniliat

Ataqatigiissaarisup sumiiffinni peqatigiiffiit, inuit nukissaqarluartut aammalu immikkut suliaqartut sammisassaqtitsinernut naleqqussinnaasut neqeroorutiniq inerisaaniarnermini suleqatigissavai. Qulakkeerseqassaaq pitsaassuseq qaffasissuq aammalu sumiiffimmi meeqqat pisariaqartitaannik tunniussaqaarsinnaanissaa.

Assersuut: Ataqatigiissaarisup sumiiffimmi timersornikkut peqatigiiffiit peqatigalugit timimik aalatitsinermik ingerlatseqatigisinnaavai, pissittaarnermik, arpannermik timersorlunilu pinnguarnermik ingerlatseqatigisinnaallugit. Suleqatigiinneq nipilersornermik ilinniartitsisumik ilaqarneq erinarsorneq allatigullu meeqqamut oqallorissaanermut iluaqutaasinnaasut sammisaqartitsinermut ilaatinneqaarsinnaapput.

Atualernissamut piareersimaneq

Meeraq atualernissamut piareersimanersoq misissorneqassaaq

Atualernissamut piareersimaneq tassaavoq meeqqap atualertussatut piumasaqaataasunik pisinnaasaanillu killiffianik naliliinissaa. Imaaginnangilaq meeraq atuarlunilu allassinnaassasooq, kisiannili meeqqap allatigut inerissimassusianik naliliineruvoq. Atualernissamut piareersimaneq tunngavigalugu meeqqat ineriartorneranut pisinaasaanillu ataatsimut isiginnittumik naliliineruvoq, matumani isiginiarneqartarluni meeqqap atuarfimmi aallunneqartussat ilinniarnissamullu sammineqartussat piareersimaffiginerai. Taassuma imarai paasinnissinnaaneq, inuit akornanni pissusilersuutit, misigissutsikkut timikkullu inerisimassuseq, taakkua tamarmik meeqqap atuarfimmut avatangiiseriligassaminullu piumasaqaataasunut piareersimaneranut pingaaruteqartuupput.

Sooq atualernissamut piareersimanissaaq pingaaruteqarpa?

Meeraq atualernissaminut piareersimaguni atuarfimmi ingerlalluarnissaminut ilikkarsinnaassuseqarnissaminullu ajornannginnerusumik atugaqassaaq. Tassa imaappooq meeraq atuarfimmi unammillernartunut periarfissanullu takkuttussanut piareersimanersoq nalilernerqassaaq. Meeraq atuarfimmi aallartilluaruni kingorna ilinniarsinnaanermiut atuarnermiullu iluaqutigissavaa.

Atualernissamut piareersimanerup imarisaa aalajangersimasumik ataatsimik akissutissartaqanngilaq, meeqqammi tamarmik assigiinngitsumik sukkassuseqartumik ineriartortarput. Pingaarnarpaavorli meeqqap periarfissat piumasaqaatillu nutaaq atualernerup nassatarisai piareersimaffigalugit appakaaffigissagai aammalu pisariaqartitsissaguni tapersorsorneqarnissaa.

Naliliinerup malitseqartinnera

Naliliisimanerup inernera meeqqap tapersorsorluarneqarnissaa anguniarlugu pilersaarusiormut atorineqassaaq. Perorsaanikkut neqeroorutit ulluuneranilu paaqqinnittarfinni susassaqartitsinerit meeqqap pisariaqartitai aallaavigalugit piareersarneqassapput. Paasinarsippat meeraq immikkut ikiorteqartariaqartoq, taava taanna immikkut neqerooruteqarnikkut aallartisarneqassaaq meeqqamullu tulluarsagaassalluni.

Naalakkersuisut naliliisarnermut siusissukkullu iliuuseqarnermut tunngatillugu (tapersorsorteqarnermullu periarfissanut) malittarisassanik meeqqap tallimaleereerneranit atorineqartussanik aalajangersaasinnaapput.

Perorsaanikkut tarnikkullu tunngasutigut siunnersuineq

Kommunalbestyrelse ulluunerani neqeroorutini perorsaanikkut tarnikkullu tunngasutigut siunnersuinerimik kiffartuussissutinik periarfissaqartitsisarpoq, taannalu angajoqqaatut oqartussaasut pilersuisullu peqatigalugit meeqqamut ajunnginnerpaaq anguniarlugu neqeroorutaasarpoq.

Naalakkersuisut perorsaanikkut tarnikkullu tunngasunut meeqqanut suli atualinngitsunut **ilisimatusarnerit** ingerlattarpaat.

Ineriartorneq misileraallunilu aaqqissuussinerit

Ulluunerani neqeroorutit misileraallunilu aaqqissuussinerit ineriartortinneqarnerat

Naalakkersuisut ulluunerani neqerooruteqartarnermi sumiiffinni assigiinngitsunut meeqqanut immikkut tulluarsakkanik inerisaajuarput. Allaanerumaartunik susassaqartitsinerit, paarseriaatsit ilinniariaatsillu meeqqap pisariaqartitai kulturianullu tulluarsakkat inerisaanermi tunaartarineqartarput.

Perorsaanikkut malittarisassat

Naalakkersuisut ulluunerani neqeroorutit qanoq pitsaanerpaamik perorsaanikkut ingerlanneqartassanersut pillugit malittarisassiortarput. Malittarisassat tamakkua qulakkiissavaat meeqqat ulluunerani neqeroorutini pitsaasumik ineriartorfiusumillu aallunneqarsinnaanissaat.

Misileraanerit

Periutsinik iliuusissanillu nutaanik misileraanerit piffissamik killilikkami ulluunerani neqeroorutini ingerlanneqarsinnaasarput. Naalakkersuisut kommunalbestyrelsip inassuteqaateqarneratigut meeqqanut suli atualinngitsunut aaqqissuussinerit taamaattut akuersissutigisinnaavaat. Siunertaasoq tassaavoq isummat iliuusissallu nutaat

apeqqutaatinagu illoqarfinni annerusuniippata minnerusuniluunniit. Misilittakkat nutaat isummallu nutaat ineriartortinneqassapput ulluinnarni neqerooruteqartarnermi perorsaanikkut pitsanngorsaaneramik kinguneqartumik.

Perorsaanikkut sulinermi ukiumoortumik pilersaarutit

Kommunalbestyrelsip tamakkiisumik akisussaaffigaa ulluunerani paaqqinniffiit perorsaanermik ukiumoortumik pilersaarusiornissaat qulakkeerniassallugu. Pilersaarutit taakkua qulakkiissavaat meeqqat ilikkarfiusumik ineriartornerat ukioq kaajallallugu sammisassaqartitsinikkut anguniagassaqartitsinikkullu pisarnissaa. Taassuma saniatigut kommunalbestyrelsip pilersaarutit nalilersortassavai meeqqat pisariaqartitaasa matussuserneqarnissaat takuniarlugu qulakkeerniarlugulu.

Meeqqat mappii (tak. qupp. XX)

Meeqqat tamarmik ulluunerani paaqqinnittarfimmiittut meeqqap mappeqartarput. Taanna mappi qarasaasiatigoorsinnaavoq imaluunniit quppersagaasinnaavoq meeqqap ineriartorneranik, ilikkariartorneranik immikkullu pisariaqartitsineranik pingaaruteqartunik allattuiffiusartoq. Meeqqap mappiata siunertaraa meeqqap ineriartornerata qanimut malinnaaffiginissaa pisariaqartitsippallu iluuseqajaarnissamik tunngavissaq.

Meeqqat sannginnerusut immikkut ukkanneqarnissaat

Meeqqat ilaat suli atualernatik immikkut tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisarput, soorlu inuttut peqqissutsikkullu ulluunerani paaqqinnittarfimmit immikkut ikiorserneqartariaqarlutik. Meeqqat mappiata nalunaarsussavai suut pisariaqartinneqarai suullu iluuserineqartussatut aallartinneqarsimanersut. Mappi aamma atualernissamut piareersimanermut naliliisimanernit kommunalbestyrelsip isumagitissimasaanik imaqassaaq.

Atuarfimmut ikaarsaarneq

Meeraq atualerpat meeqqap mappia atuarfittaavanut malinnaatinneqassaaq. Taama isiornikkut atuarfiup aallaqqaataaniilli meeqqap pisariaqartitai nalussanngilai. Meeqqat mappiani paasissutissat atuartitsinermi meeqqamullu tapersersuineri ilinniartitsisunut eqqortumik tapersersuisinnaanissaannik qulakkeerinneqataassapput.

Ulluunerani paaqqinnittarfiup pisussaaffigaa meeqqap mappiata meeqquerivimmiit meeqqap atuarfigiligassaanut ingerlateqqinneqarnissaa. Ulluunerani paaqqinnittarfik meeqquerivimmiit atuarfimmut atassusiisuusoq meeqqap atuarfimmi piginnaasatigut inuillu akornanni akuunissaanut pingaarutilimmik atuuffeqarpoq. Meeqquerivimmiit atuarfimmut ikaarsaarneq pitsaasumik ingerlanissaata qulakkeernissaanut meeqqap ineriartornera pillugu, tapersersortimik pisariaqartitsisinnaanissaa pillugu assigisaallu paasissutissat piffissaq eqqorlugu ingerlateqqinneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaasiornikkut atuarfiup

ingerlatissanerlugu. Nakkutilliineq annertusisaavoq ernummatigineqartunik aalajangersimasunik ukkassisussaq, soorlu perorsaanikkut ilikkartitsiffiusumik avatangiiseqarnermut tunngasuni, sulisunut atugassanut tunngasuni imaluunniit angajoqqaanik suleqateqarnernut tunngasuni. Sakkortusisamik nakkutilliineq pisariaqavissorsinnaavoq sulisut paarlakaattorujussuuppata imaluunniit angajoqqaanik maalaarutit amerlappata.

Iliuusissatut pilersaarutit

Sakkortusisamik nakkutilliinermi paasineqarpat iliuusissatut pilersaarutit pisortaq peqatigalugu suliarineqartariaqartut, taava taamaasiortoqassaaq. Iliuusissatut pilersaarutip ernummatigineqartut erseqqissassavai, ajornartorsiutillu qaangerniarneranni piffissaq anguniakkallu erseqqissarneqassallutik. Iliuusissatut pilersaarutip siunertaraa ajornartorsiutit sukkasuumik pitsaasumillu qaangerasuarnissaannut sakkussaqarnissaq.

Iliuusissatut pilersaarut aqutsinermi sakkussatut atorneqarsinnaavoq sulinermilu ataqatigiissaarutitut atorsinnaalluni. Taanna erseqqissumik allanneqarsimassaaq anguniakkallu erseqqissut piffissalersorneqarsimasut aamma allassimassallutik.

Naalakkersuisut pisariaqartitsineq naapertorlugu ulluunerani neqeroorutinit kommunimit ingerlanneqartunut perorsaanikkut nakkutilliinermi atorneqartussanik kommunalbestyrelsip malitassaanik sukumiinerusunik malittarisassaliorsinnaavoq.

Aningaasalersuineq

Meeqqanut suli atualinngitsunut ulluunerani neqeroorutini akigititat

Kommunip aningaasartuutai tapiissutaalu

Kommunip ulluunerani paaqqinnittarfinnut, angerlarsimaffimmi paarsisunut aammalu meeqqanut sammisassaqaartitsinermut aningaasartuutit isumagisarai. Naalakkersuisut (Namminersorlutik Oqartussat) nutaanik ulluunerani paaqqinnittarfiliorniarnermi tapiissuteqarsinnaavoq.

Akiliisussaataaneq akiliutillu annertussusilerneqarnera

Kommunalbestyrelse pisinnaatitaavoq meeqqap kommunip ulluunerani neqeroorutaaniinnerani akiliisitsisinnaasassalluni. Aningaasat angajoqqaanik pilersuisuniilluunniit akilerneqartassapput, qanoq annertutigisumik akiliisitsisoqartassanera aalajangersarneqartarpoq kommunip ulluunerani neqeroorutinit ingerlatsineranut aningaasartuutai naapertorlugit, aammali akiliisussat aningaasatigut qanoq inissisimaffii naapertorlugit annertussusilersorneqartarlutik.

Kikkut akiliisussaataappa?

nalilersoqqissavaa. Kommunalbestyrelse taamaalilluni nutaamik nalileeqqinnissaminut pisussaaffeqassaaq.

- Kommune aalajangiisimanini pillugu allannguisinnaanermut tunngavissaqarsoriguni tamanna maalaartumut ilisimatitsissutigineqassaaq suliarlu taamaasilluni naammassineqassalluni.
- Kommunip aalajangiisimanini attatiinnarniaruniuk maalaarut Inunnik Isumaginninneq pillugu maalaaruteqartarfimmut ingerlateqqinneqassaaq, matumani itigartitsisimanermut tunngavilersuutit maalaartullu oqaaseqaatai ilanngunneqarsimassapput.

Periutsip matuma kommunimit kukkusoqarsimappat imalt. paatsuuisoqarsimappat maalaarutip qullasinnerusumut ingerlateqqinneqannginnerani kommunip nammineerluni aaqqiisinnaanissanik periarfissaqartissavaa.

Inunnik Isumaginninneq pillugu maalaaruteqartarfimmut ingerlatitseqqiineq

Kommunip aalajangersimanini aalajangiusimaannassappagu maalaarut Inunnik Isumaginninneq pillugu maalaaruteqartarfimmut ingerlateqqinneqarsinnaavoq. Maalaaruteqartarfiup suliaq naqqaniit misissoqqissaassavaa inatsimmilu atuuttumi tunngavissat eqqortut naapertorlugit aalajangiisoqarsimanera nalilersorlugu. Kommunip pisussaaffigaa aalajangernermut allakkiaq, maalaarut, kommunip nalileeqqinnera allallu suliamut attuumassuteqartut tamaasa Inunnik Isumaginninneq pillugu maalaaruteqartarfimmut nassiutissallugit.

Aalajangernerit allanut maalaarutigineqarsinnaanngitsut

Aalajangikkanut allanut ulluunerani neqerooruteqartarfimmit imaluunniit kommunimit aalajangerneqarsimasunut allanut qullasinnerusumut maalaartoqarsinnaaneranik periarfissaqanngilaq. Tassa imaappoq paaqqinnittarfiup ingerlatsineranut perorsaanikkulluunnit tunngassuteqartuni aalajangertoqarpat tamanna qaffasinnerusumut maalaarutigineqarsinnaanngilaq.

Maalaarutaasinnaasuunngitsunik aalajangernermut assersuut

Ulluunerani neqeroorut perorsaanermut suliniarnerit sammisassaasullu pillugit aalajangigaqaruni taakku aalajangernerit pillugit maalaartoqarsinnaanngilaq. Aalajangerneq tassunga tunngasoq atuutiinnassaaq ataqqineqassalluni, tamanna inatsimmut kommunalbestyrelsillu sinaakkutissatut aalajangiussaanut malitsitsippat.

Inunnik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik inatsimmut tunngatillugu ilitsersueqqullugit saaffigisinnaavatit.

Pisortat sullissisarnerannut inatsit

Pisortat sullissisarnerannut sinaakkutit pingaarnerit

Inatsisartut inatsisaatigut sulī atualinngitsunut perorsaanermi ineriartuutaasumik ulluunerani neqeroorutini kiffartuussinerup atuutsinneqarneranut pisortat sullissisarnerannut inatsit aamma pisortat ingerlatsinerannut inatsit malillugit sinaakkutini malitassaqaqpoq. Taakkua inatsisit pisortat suliffeqarfiutaanni, matumani aamma ulluunerani neqerooruteqartarnermut malittarisassanik tunngaviusussanik aalajangersaapput. Pisortat sullissisarnerannut inatsimmi sulianik ingerlatsisarnissap qanoq ingerlasarnissaanik aamma suleriutsinik periutsinillu piumasaqaataasunik nassuiaasoqarpoq. Pisortat ingerlatsinerannut inatsimmi qulakkeerneqarpoq sullissinerup paasinartumik innuttaasunullu peqataatitsisumik ingerlanneqarnissaa. Taamaattumik suliat aalajangikkallu suulluunniit ulluunerani paaqqinnittarfiusunut tunngasut malittarisassanik eqquutsitsinissaat pingaaruteqarpoq, tamatumuunakkut inatsisitigut qularnaatsumik aamma pisortat allaffissornikkut pitsaasumik ingerlatsinerat qulakkeerneqassammat. Pisortat sullissisarnerannut inatsimmi pisortat sullissinermi piumasaqaatit malitassaat pilersinneqarsimapput. Taassuma iluaniipput sulianik sullissinerit qanoq ingerlanneqarnissaannut tunngasut, innuttaasunik akuutitsineq, illuatungerisamut tusarniaaneq, tunngavilersuuteqarnissamut piumasaqaat kiisalu aalajangiinerit suussusiannut tunngasut. Inatsisit qulakkeerpai suliat tamarmik naapertuilluartumik, ammasumik pitsaasumillu suliarineqarnissaat, taamaasiornikkut innuttaasut pisortat ingerlatsiviinik tatiginninnerat attanneqaannarsinnaassaaq.

Pisortat ingerlatsinnerannut inatsit paasissutissanik takunnissinnaanissamut periarfissanut malittarisassat aalajangersaaffigai qanorlu pisortat tamakkua noqqaassutigineqartillugit suliarineqartassaneritut tunngasut. Inatsisip qulakkeerpaa innuttaasut paasissutissanik pisortat pigisaannik takunnissinnaanissaannik pisinnaatitaaffeqarnerat, matumani inunnut paasissutissat mianerisariallit aatsaat pineqanngikkaangata imalt. nunamut isumannaallisaanikkut tunngassuteqanngikkaangata.

Ulluunerani neqerooruteqartarfiusunut tunngatillugu tamanna ima paasineqassaaq:

Sullissineq: Kommunimi ulluunerani neqeroorutini allaffissornikkut suliaqartuusut qinnuteqartoqarnerani, itigartitsinerni, maalaarutini sulianiluunniit allani pisortat sullissinerannut inatsit naapertorlugu sullississapput. Taamaasiornikkut qulakkeerneqassaaq paasissutissat pisariaqartut tamarmik katersorneqarsimanissaat,

Suliamut akuusinnaanermut tunngatillugu oqaaseqaatinut ilassutit

Suliamut akuusinnaaneq tassaavoq inuup aalajangiisinnaassuseqarnera arlaannaatigulluunniit pituttorsimanngitsumik tunngavilimmik aammalu suliamuinnaq sammititamik arlaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik aalajangiisinnaassusaa. Pisortat sullissisarnerannut inatsimmi § 3 tunngavigalugu pisortat pigisaanni atorfillit namminneerlutik inuttut akuuffigisaminnut aningaasatigulluunniit soqutigisaqarfigisaminnut attuumasinnaasuni aalajangiinerni peqataasinnaanngillat, imaluunniit qanigisaasa arlaat taamatut inissisimasimappat. Taamatuttaaq atorfiliup inissisimanera peqqutigalugu arlaannaatigulluunniit nalornisoorfigineqassagaluarpas tamanna suliamut akuusinnaannginneranik kinguneqartinneqarsinnaavoq.

Immikkut Kalaallit Nunaannut tunngasoq

Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik najugaqarfiit mikisuusarmata inuillu amerlanngitsuullutik arlaatigut suliamut attuumassuteqarsinnaaneq qaffasittarpoq. Meeqqerivimmi sulisup meeqqat angajoqqaallu qanigisarisinnaasarpai imaluunniit inuiaqatigiit iluaniittut allat qanigisarisinnaallugit taakkulu attuumassuteqarnikkut akerleriissuteqalersitsisinnaasarpas. Taamaattoqarsinnaanera peqqutigalugu suliamut attuumassuteqartunut tunngasunik suliassaqartillugu ersarissunik najoqqutassaqaarnissaq aammalu ingerlatseriuseqaarnissaq pingaaruteqarlunnartuuvoq, taamaaliornikkut aalajangigassat kinaassusersiunngitsumik qanigisariinnermillu sunnertisimanngitsumik naliliiffigineqarsinnaanissaat qulakkeerneqassammas.

pisariaqarpoq, soorlu suliaq suleqammut allamut tunniussinnaanissaa imaluunniit qaninnertut aqutsisorisaaq peqatigalugu qanoq iliornissaaq pillugu nalilee qatiginissaa.

Pisortat sullissisarneranni inatsimmi § 4-mi immikkut maluginiagassaaq

Pisortat sullissineranni inatsimmi § 4-mi pingaarnertut malittarisassap atuutsinneqanngissinnaaneraniq allaqqasoqarpoq. Tamanna isumaqarpoq sullissisoq, nalinginnaasumik attuumassuteqartuusussaagaluarluni piumasaaqatit aalajangersimasut iluanni suliamik suliarinnissinnaasoq. Atortussaatisinnginneq atuussinnaavoq imaattoqartillugu:

- 1) Allamik sullissisussaaqanngippat: Allamik suliamut attuumassuteqarani sullissisinnaasumik sullissisussaaqanngippat sullissisup attuumassuteqaraluarluni suliaq ingerlassinnaavaa.
- 2) Piffissamut tunngasoq: Suliaq tuaviortuuppat aammalu sukkasuumik aalajangertoqarnissaa pisariaqarpat, sullissisoq attuumassuteqaraluarluni suliamik ingerlatsisinnaavoq, naak nalinginnaasumik taamaalioqqusaanngikkaluarluni.

Immikkut ittumik malittarisassaqaraluartoq pingaaruteqarpoq eqqumaffigissallugu sullissisup attuumassuteqartutut sullissinermini aalajangiisinnaassusaanut sunniuteqannginnissaa. Attuumassuteqaraluaaraanniluunniit aalajangiineq kinaassusersiornertaqassanngilaq aammalu naapertuuttumik tunngavilersorneqassalluni, sulisullu qulakkeeqqaassavaa naliliineq inuttut attuumassuteqarnermit imaluunniit soqutigisaqarnermit sunnerneqarsimannginnissaa.

Pisortat sullissinerannut inatsimmi pisortat ataani sulisut pillugit oqaaseq "sullissisoq" siammasissumik atornerqarpoq. Sulisup imaluunniit suliffeqarfiup immikkoortortami aalajangersimasumi oqartussaasutut akisussaaffia nassuiarniarlugu oqaaseq 'pisortat ataanni sulineq' atornerqartarpoq. Tamatuma ilaatigut imarisai tassaapput aalajangiisinnaassuseqarneq aammalu aalajangiinissamut pisussaaffeqarneq, malittarisassanik inatsisinillu atuutsitsinissaaq kiisalu najoqqutassat malitsinneqarnissaannut qulakkeerinninnissaaq. Ulluinnarni perorsaasut pisortat ataanni aalajangigassanik allanillu suliaqarneq ajorput, kisianni perorsaasut pisortat ataanni sulisutut toqqissisimanartunik sinaakkusiinissartik akisussaaffigaat aammalu politikikkut, inatsisitigut najoqqutassatullu sinaakkutit akuerisat iluini meeqqat ajunngitsumik ineriartornissaat qulakkiigassarlugu. Perorsaanerup iluani suliamut attuumassuteqarneq imaluunniit attuumassuteqannginneq naliliiffiginiaraanni, perorsaasup perorsaanerup iluani suliniutinut pisariaqartitanullu tunngatillugu nalilersuinermini meeqqamut meeqqallu angajoqqaavinut atassuteqarnera qanoq sunniuteqarsinnaanersoq nalilersorneqassapput.

Immikkut ittuni malittarisassat aamma taamaassapput – sulisunik peqquteqartumik piffissamulluunniit tunngatillugu perorsaasunik allanik meeqqamut tunngatillugu

Illuatungerisap tusarniarneqarnissaanut assersuutaasinnaavoq paaqqinniffimmi inissamik angajoqqaanut itigartitsinissaq pineqartillugu, matumani kommunip nalilersimappagu meeqqap immikkut pisariaqartitsisuunera tunngavigalugu meeqquerivimmi pisariaqartitai matussuserneqarsinnaanngitsut taamaattumillu tassunga inissamik tunineqarsinnaanngitsoq.

Kommune itigartitsinissaminut aalajangiivitsigani pinngitsoorani illuatungerisamik tusarniaasimasariaqarpoq. Tusarniaanermi angajoqqaat ilisimatinneqassapput itigartitsinissamik eqqarsateqartoqartoq angajoqqaallu periarfissinneqassapput oqaatigerusutaminnik apuussinissaminut, angajoqqaanit oqaatigerusunneqartut tassaasinnaapput meeraq pillugu paasissutissat aamma meeqqap pisariaqartitai allat kommunip ilisimanngisai imaluunniit paasissutissat allat meeqqap tapersersorneqarnissaanut aaqqiissutaasinnaasutut ilassutigineqarsinnaasut, taamaasiornikkut meeraq ilumut tassunga inissinneqarsinnaanera pillugu aqutissarsiuunneqarluni.

Tunngavilersuuteqarnissamut piumasaqaatinut oqaasertaliussanut ilassutit

Pisortat sullissisarnerannut inatsit naapertorlugu aalajangiinermut tunngavilersuutip innuttaasumut sullinneqartumut tusartinneqarsimanissaa piumasaqaataavoq, taassuma qulakkiissammagu pisortat sunarpiaq tunngavigalugu aalajangiinertik pineqartumut apuutissallugu, pingaartumik innuttaasup sullitap kissaatigisaanit allaanerusumik aalajangiisoqassatillugu. Tunngavilersuut erseqqissuussaaq paatsoorneqarsinnaanani kommunillu inatsisitigut eqqortumik tunngaveqartumik aalajangiinerup pisimanera innuttaasumut paasinartumik nassuiaatigissavaa.

Aalajangiinermut peqqutaasumut tunngavilersuut pingaarnertut malittarisassanik erseqqissunik imaqassaaq. Aalajangiinerup ilaa tigussaasunik aalajangersimasunik tunngaveqarpat taakkua aamma nassuiaatigineqassapput. Assersuutigalugu meeqqamut inissamik meeqquerivimmut aalajangersimasumut qinnuteqaat itigartitsissutigineqarsimappat innuttaasoq ilisimatinneqassaaq malittarisassat suut tunngavigineqarsimanersut aammalu meeqquerivimmi meeqqat amerlassusiisa inissisimanerat qanoq nalilersuutigineqarsimanersut.

Tunngavilersuuteqarnermittaaq maalaartoqarsinnaaneranut tunngasumik ilitsersuut aamma nassuiaatigineqarsimassaaq, matumani maalaarnissamut saaffissaq aamma piffissaliussaasoq erseqqissaassutigineqarsimassallutik. Tassuunakkut qulakkeerneqassaaq innuttaasup aalajangiinermut isumaqataasimanngikkuni suliassanngortitseqqissinnaanissamut periarfissaqarnera.

ingerlateqqinneqaqqusaanngitsut. Nipangiussisussaatitaanermut pisussaaqqeqarneq ukununga atuuppoq:

- 1) Inunnut ataasiakkaanut paasissutissat tunngasut, soorlu ateq, najugaq aammalu oqarasuaatip normua.
- 2) Inunnut ataasiakkaanut paasissutissanut mianersuussassanut tunngasut, tassunga ilanngullugit paasissutissat peqqissutsimut, inuttut atugarisanut/inooqataanermut aammalu aningaasaqarnermut tunngasut

Nipangiussisussaatitaanermut pisussaaqqeqarnerup siunertaraa innuttaasut nammineq inuuneqarneranik illersuinissaq aammalu paasissutissat inunnut ataasiakkaanut tunngassutillit taamaallaat inatsimmi piumasagaataasut malillugit atorineqarnissaanik qulakkeerinninnissaq.

Taamaalilluni pisortat sullissisarnerannut inatsimmi nipangiussisussaatitaanermut malittarisassap naqissuserpaa pisortat ataanni atorfillit paasissutissanik oqaatigineqaqqusaanngitsunik sulinerminnut atatillugu ilisimalikkaminnik illersuinissaminnut pisussaaqqeqarnerat. Nipangiussisussaatitaanerup innuttaasut namminneq inuuneqarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarnerat aammalu paasissutissat inunnut ataasiakkaanut tunngasut avataaniit iserfigineqarsinnaannginnissaat imaluunniit atornerlunneqannginnissaat qulakkiissavaa.

Nipangiussisussaatitaaneq paasissutissanut inuit ataasiakkaat qanoq inissisimaneranut, soorlu peqqissusaanut, inuttut atugarisaanut/inooqataaniarneranut, aningaasaqarneranut imaluunniit paasissutissanut allanut mianersuussassanut tunngasunut atuuppoq. Aammattaaq paasissutissanut avammut saqqummiunneqarunik inunnut ataasiakkaanut imaluunniit suliffeqarfimmut innarliisinnaasunut atuuppoq.

Nipangiussisussaatitaanermut pisussaaqqeqarneq unioqqutinneqarpat sulisumut imaluunniit inummut pineqartumut annertuumik kinguneqarsinnaavoq. Sulisoq pissusissanik saneqqutsisutut pillaatisinneqarsinnaavoq imaluunniit pinerluttulerisutut pineqaatissinneqarsinnaalluni.

Nipangiussisussaatitaanermut pisussaaqqeqarneq atorfiup qimannerani atorunnaarneq ajorpoq – atorfimmit soraareeraluarluni atuutiinnartarpoq. Taamaattumik kommunimi atorfeqaraanni pingaarluinnarpoq paasissutissat suut tunniunnerlugit eqqumaffigeqqissaarnissaa aammalu taamaallaat inatsisit naapertorlugu suliarineqarnissaasa qulakkeernissaat.

Pisortatigut aqutsinermi nipangiussisussaatitaanermik inatsit tunngaviuvoq, sulisullu tamarmik innuttaasut pisinnaatitaaffiinik illersuiniaarlutik inatsisip atuutsinneqarnissaanut akisussaaqqeqarput.

Allagaqartussaaitaanermut pisussaaffik

Allagaqartussaaitaanermut pisussaaffik tassaavoq pisortat sullissisarnerannut inatsimmi aammalu pisortat ingerlatsisarnerannut inatsimmi aalajangersarneqarsimasoq. Allagaqartussaaitaaffeqarnermut piumasaqaataasup qulakkeertussaavaa pisortat allaffissornikkut ingerlatsineranni ammasumik, isertuaatsumik nalunaarusiortoqartarnissaa. Innuttaasoq, tusagassiortoq allalu aalajangiinermut soqutiginnissinnaasut periarfissaqartinneqartarput aalajangiisimanermut tunngatillugu suliamik sunalu tunngavigalugu taamatut aalajangertoqarsimaneranut takunnissinnaanissamut. Allagaqartussaaitaanermut piumasaqaatip qulakkeertarpei aqutsinermik suliaqarnerup aammalu suliassat eqqortumik suliarineqarnissaat, soorlu imaqarniliornerit, aalajangiinerit, ass. suliassani ataqatigiissaarinermik suliaqartussat aalajangiivigineqarneri.

Allagaqartussaaitaanermut pisussaaffiup imarisaa

Pisortat ingerlatsineranni inatsisip piumasaqaatitaraa oqartussat paasisutissat pingaarutillit pillugit allattuisussaaitaaffeqarnerat, taakkualu tassaapput ataatsimiinnernit oqaasiinnartigulluunniit oqaatigisimasut tunngavigalugit aalajangiiniarnermi allaffissornermilu suliamut tunngasumut pingaaruteqarsinnaasut. Taamaasiortarneq pisortat aalajangiineranni qanoq periuseqartoqarsimanerata ammasumik takuneqarsinnaanissaanik qulakkeerinninneruvoq pingaarutilik.

Pingaarutilinnik aalajangiisoqartillugu paasisutissanilluunniit suliamut attuumassuteqartumik takkuttoqartillugu imaqarniliortoqassaaq allagaqartoqarluniluunniit. Maluginiarneqassaaq allagaq imaqarniliarlu journalimut ilineqassammat nassaarineqariaannaasunngorlugu, taamaammat erseqqissumik eqqortumillu allagaqarnissaaq pingaaruteqarpoq arlaannaannulluunniillu attuumassuteqanngitsumik allanneqarsimassalluni.

Inatsisit allat attuumassutillit

Meeqqanut suli atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqeroorutit pillugit Inatsisartut Inatsisaannik atuutilersitsiniarneq ikorfartorniarlugu aammalu ilassuteqarfiginiarlugu inatsisit qitiusut pisariaqartut allat qiviarnissaat pisariaqarpoq. Inatsisit taakku meeqqanut suli atualinngitsunut inatsisip inatsisilerineri aammalu aaqqissuussineri sinaakkutitut siammasinnerusunut ilaasutut pitsaasumik ingerlanissaa qulakkeerpaat. Inatsisit pingaarutillit, tassungalu ilanngullugit meeqqat

inunnik sullissisut atuarfinni imaluunniit peqqinnissaqarfimmi sullissisut kiisalu ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisut sulinerminni meeqqap immikkut pisariaqartitsineranik arlaatigut paasisaqarunik imaluunniit pasitsaassaqaarnissaminut peqqutissaqarunik ingerlaannartumik kommunalbestyrelsimut nalunaarutiginnittussaataasut.

Pingaaruteqarpoq ersarissassallugu nalunaartussaataaneq inuttut nammineerluni nalunaarutiginninnerummat. Tamanna isumaqarpoq, naak atorfillip aqutsisuni suleqatinilu peqataatikkaluarlugit, nalunaarutip tiguisusassanut eqqortunut nassiunneqaarnissaanut akisussaaffik tamaat atorfilimmiittoq. Nalunaarutiginninneq iliuuseqarfigineqanngippat sulisoq suliassaminik sumiginnaasutut inissinneqarsinnaavoq. Taama piumasaqarneq sulisut inatsisitigut pisussaaffeqarnerannik aammalu piffissaatillugu eqqortumik iliuuseqaarnissaminut ilisimanninnissaannik naqissusiivoq.

Sukannersumik nalunaartussaataanerup imarisai tassaapput:

- 1) Sumiginnaaneq imaluunniit nakuuserneq, tassunga ilanngullugit timikkut, tarnikkut imaluunniit kinguaassiuutitigut nakuuserneq.
- 2) Immikkut iliuuseqarfigineqartussanik peqqissutsimut imaluunniit ineriartornermut tunngasunik ilungersunartunik unammilligassaqarneq.
- 3) Pissutsit allat meeqqap ajunngitsumik ineriartornissaanut akornusiisinnaasut, soorlu angerlarsimaffimmi atornerluineq imaluunniit angajoqqaatut piginnaasat amigartut.

§ 16-imi imm. 2 naapertorlugu nalunaartussaataanermi aamma atuuppoq atorfilik angajoqqaanngortussap immikkut ikorfartorneqaarnissamut pisariaqartitsineranik arlaatigut paasisaqaruni imaluunniit pasitsaassaqaarnissamut peqqutissaqaruni nalunaarutiginnissalluni, takuuk inatsimmi § 26.

Kommunalbestyrelsip akisussaaffia

Kommunalbestyrelse nalunaarutip tiguisimanera pillugu sapaatip-akunnerata ataatsip ingerlanerani allakkatigut uppersaarnissaminut pisussaaffeqarpoq. Taamaaliornikkut atorfilik nalunaarutigisami tiguneqarsimaneranut ajunngitsumillu suliarineqarneranut uppersaatissaqassaaq.

Nalunaartussaataaneq inatsisitigut pisussaaffiinnaanngilaq, aammali annertuumik perorsaasutut kiisalu ileqqorissaarnissamut pisussaaffimmiippoq. Tamanna isumaqarpoq:

- 1) Siusissukkut maluginiagaaqarneq aalajangiisuusoq: Atorfillit atugarliuuteqarnermut ersiutaasinnaasut immikkut maluginiagassaraat, soorlu pissusilersuutit allanngorneri,

Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut uppersaammik piumasaqarnissaq

Inatsisip ilaa pingaarutilik tassaavoq meeqqanik pinerlussimannginnermut uppersaammik piumasaqarnissaq. Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut uppersaatit pillugit Inatsisartut inatsisaat § 3 naapertorlugu kommunalbestyrelse oqartussaaffimmut akisussaasutut pisussaaffeqarpoq ulluunerani neqeroorutini sulisunut, meeqqanik 15-iliisimanngitsunik sullissisunut, meeqqanik pinerluuteqarsimannginnerannut uppersaataannik piumasaqaateqassalluni. Piumasaqaat tamanna meeqqat toqqissisimanartumik avatangiiseqarnissaannut aalajangiisooqataalluinnarpoq.

Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut uppersaammik pissarsinissamut iliusissatut ilitsersuut

- 1) Uppersaammik pissarsinissamut sulisitsisussap atsiortitsinera: Sulisup qinnuteqartulluunniit meeqqanik pinerluuteqarsimannginneranik uppersaataanik pinianninnermi pineqartoq allakkatsigut akuersitillugu sulisitsisumit atsiorteqqaarneqarsimasussaavoq. Paaqqinnittarfiup atsiortitsinissaq isumagisassaraa.
- 2) Uppersaammik piniarneq: Atsiortitserernerup kingorna sulisitsisussap meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut uppersaat pissarsiariniarlugu politeeqarfimmut qinnutigissavaa.

Uppersaammik nalilersuineq: Uppersaatikkut paasinarsippat qinnuteqartoq siornatigut pinerluuteqarsimasoq, taava meeqqanik sullissisinnaassanngilaq (qinnuteqartoq arlaannaatigulluunniit meeqqanik 15-it inorlugit ikiulinnut toqqaannartumik sullissisinnaassanngilaq). Meeqqanilli inunnillu toqqaannartumik sullissisussaannngitsutut atorfinitsinniaraanni tamanna kommunimit nalilersorneqarluarsimasariaqarpoq, aammalu aatsaat nalilersuinissamut peqqutissaqarluinnarpat. Taamaattoqarnerani inatsisitigut siunnersorneqarnissaq siunersuiisoqarnissaaluunniit pisariaqarsinnaasarpog.

Uppersaammut takussutissaq toqqortaatigineqarsinnaannginneralu: Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut uppersaatit toqqortaatigineqarsinnaanngillat, tak. meeqqanik pinerliisimannginnermut uppersaammut tunngatillugu inatsimmi § 4, kisiannili uppersaammik qinnuteqartoqarsimaneranik saaffiginnissimanermut uppersaat akuerineqarsimaneralu sulisitsisup takussutissalimmik uppersaasissavaa.

Tigulaaraluni misissuisarneq

- 1) Inuit paasissutissaataat pillugu inatsit malitsinniarlugu ulluunerani neqeroorfiusartut imaaliortariaqarput:
- 2) Inuit pillugit paasissutissat qanoq passunneqartarnissaannut malitassaliorlutik.
- 3) Sulisorisatik paasissutissat isumannaatsuunissaannut tunngasumik ilinniartillugit paasissutissallu mianerisarialinnik imallit qanoq eqqortumik passunneqartassanerinek ilinniartillugit.
- 4) Malitassiamik malitsinneqartarnerannik ataavartumik qulakkeerinnittarlutik nalilersuisarlutillu.

Suli atualinngitsunut inatsimmut naleqqersuunnera

Suli atualinngitsunut inatsisip piumasaraa meeqqat atugarissaarnerisa ineriartornerisalu ataavartumik nalilersuiffigineqartarnissaat. Tamatuma malitsigivaa inuit paasissutissaataannut inatsit naapertorlugu suliarineqartarnissaasa qulakkeersimanissaat. Assersuutigalugu meeqqat peqqissusiannut inuttulluunniit atugaannut tunngasut paasissutissat peqqissaarullugit suliarineqartariaqarput paasissutissaammata mianerisariallit.

Inummut paasissutissat pillugit inatsit

Ulluunerani neqeroorutini sulinermi inummut paasissutissat pillugit inatsit pingaaruteqarluinnarpoq, inatsimmimi inunmut ataasiakkaanut paasissutissat meeqqanut, angajoqqaanut aammalu sulisunut tunngasut qanoq suliarineqartussaannersut illersorneqartussaannersullu allaqqammata. Inummut paasissutissat pillugit inatsisip malitsinneqarneratigut innuttaasut namminnek inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerisa ataqqinneqarnissaat aammalu paasissutissat inatsit naapertorlugu illersorneqarsinnaasumik suliarineqarnissaat qulakkeerneqartarpoq.

Inatsit atuuttoq naapertorlugu sunaluunniit paasissutissaq inummut tunngassutilik Nunatsinni 2016-imi oktobarimi inatsit atuutilersaq naapertorlugu suliarineqartassaaq, tassunga ilaapput paasissutissanik katersineq, nalunaarsuineq, uninngasuuteqarneq aammalu ingerlatitseqqinneq. Inatsisip pineqartup siunertaraa inuit ataasiakkaat namminnek inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerisa illersorneqarnissaat aammalu paasissutissat pisortat ataanni imaluunniit paaqqinnittarfinni namminersorlutik ingerlasuni suliarineqaralarunilluunniit akisussaassuseqartumik suliarineqarnissaasa qulakkeernissaat.

Inummut paasissutissanik suliaqarnerup inatsisitigut tunngavia

Inummut tunngasunik paasissutissanik suliaqarnermi inummut paasissutissat pillugit inatsimmiittunik imaluunniit immikkut inatsimmi aalajangersimaqqissaartumiittunik

- 2) Innuttaasunut paasissutissat inunnut ataasiakkaanut tunngasut atornerlunneqannginnissaasa aammalu allaniit iserfigineqarsinnaanissaasa illersorneqarnissaat.
- 3) Innuttaasut aammalu pisortat ataanni suliffeqarfiit akunnerminni tatigeqatigiinnissaat anguniarlugu paasissutissanik katersinermi aammalu uninngatitsinermi ileqqorissaarnissamik inatsisinillu pisariaqartunik malitsitsinissamik qulakkeerinninnissaq.

Suli atualerneqanngitsunut inatsimmut atatillugu meeqqap qanoq innera, ineriartornera isumannaatsumillu inissisimanissaa qulakkeerniarlugit inunnut ataasiakkaanut tunngatillugu paasissutissanik suliaqarnissaq pisariaqarpoq. Tassungalu atatillugu ulluunerani neqeroorutini ingerlatsiviit pisariaqanngitsumik paasissutissanik katersinissaq pinngitsoortinniarlugu aammalu innuttaasut namminneq inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerisa unioqqutinneqannginnissaat anguniarlugu, inummut paasissutissat pillugit inatsimmi piumasarineqartunik malitsitsissapput.

Inummut paasissutissat pillugit inatsimmi qitiusumik tunngaviit

Inummut paasissutissat pillugit inatsit assigiinngitsunik tunngaveqarpoq, tamannalu ulluunerani neqeroorutinit malitsinneqartussaavoq inatsiseqarnikkut eqqortumik suliat ingerlanissaat siunertaralugu:

- 1) Paasissutissat inatsisinut naapertuuttumik atornerqassapput, naleqquttuussapput aamma ammasumik periuseqassaaq

Paasissutissat inummut tunngasut inatsisitigut tunngavissaqartumik suliarineqartassapput, ass. Suli atualerneqanngitsunut inatsit naapertorlugu imaluunniit meeqqap angajoqqaavisa akuersinerisigut. Tamatigut angajoqqaanut ersarissuusassaaq sooq aamma sumut paasissutissat atornerqassanersut aammalu paasissutissat meeqqap inissisimaffianut ineriartorneranullu qanoq atornerqassanersut.

- 2) Paasissutissat sunut atornerqarsinnaanerisa killingat

Paasissutissat inummut tunngasut aalajangersimaqqissaartunut, erseqqissulianut aammalu siunertanut akuerisanut tunngatillugit taamaallaat katersorneqarsinnaapput aammalu atornerqarsinnaallutik. Assersuutigalugu meeqqap qanoq inneranut paasissutissat ulluunerani neqeroorutini nalilersuinermi atornerqarsinnaapput, kisiannili siunertanut allanut akuersissuteqanngitsumik atornerqarsinnaanngillat. Tamanna suli atualerneqanngitsunut inatsit tunngavigalugu paasissutissat aalajangersimasunut suliassanut atassuteqarlutik suliarineqarnissaannik qulakkeerinninneruvoq.

- 3) Paasissutissat annikinnerpaaffissaaniitsinneqassapput

- 2) Inatsisitigut pisussaaffiit naammassiniarlugit paasissutissat passunneqartariaqarput, soorlu suli atualinngitsunut inatsimmi allaqqasoq meeqqat qanoq innerisa ineriartornerisalu nalilersorneqartariaqarnerat.
- 3) Meeqqap inuunera peqqissusialu pillugit paasissutissat mianernartut passunneqartariaqarput, ass. pinasuartumik pisoqartillugu.

Eqqortumik suliarinninnissamut assersuutit:

- 1) Peqqissutsimut paasissutissat: Meeraq sakkortuumik sapigaqarpat tamanna nalunaarsorneqarluni allanneqassaaq sulisunullu attuumassuteqartunut oqaatigineqarluni. Tamannali aamma angajoqqaanit akuersissutigineqaqqaarsimassaaq meeqqallu peqqinnissaata meeqqueriviullu isumannaatsumik iliuuseqarnissaata qulakkeernissaannut atorneqassalluni.
- 2) Atugarliuuteqarnermut tunngasut: Sulisup pasitsaappagu meeraq angerlarsimaffimini atugarliuuteqartoq, taava paasissutissat taamaattut oqartussanut avitseqatigiissutigineqarsinnaapput, kisiannili aatsaat taamaallaat iliuuseqartoqarnissaanik pisariaqartitsisoqartillugu taamaaliortoqarsinnaavoq.

Inunnut ataasiakkaanut paasissutissanut tunngasut avitseqatigiissutigineqarnerat

Pisortat ingerlataanni sullissinermi paasissutissat inunnut tunngasut avitseqatigiissutiginiisaat pingaaruteqartuuvoq, matumani suli atualinngitsunut ulluunerani neqerooruteqartarnermut aamma tunngatillugu. Meeqqap qanoq inissisimanera, ineriartornera illersorneqarnissaalu tunngavigalugu paasissutissanik avitseqateqarnissaq pisariaqarsinnaasarpog. Avitseqatigiissuteqarnerli inatsit naapertorlugu pinissaa pisariaqarlunnarpog. Inuit namminneq inuuneqarnerisa illersorneqarnissaannut paasissutissaataasalu eqqortumik isumagineqarnissaannut aalajangersimasunik malittarisassaarpog.

Paasissutissanik avitseqateqarsinnaanermut tunngavissat nalinginnaasut

Inunnut paasissutissat avitseqatigiissutiginiisaat pisuni assigiinngitsuni pisariaqalersinnaasarpog, soorlu suliamik sullissisunut imaluunniit pisortat sullissisuinut. Taakkua tassaasinnaapput:

- Meeqqueriviup pisortaata siusissukkut iliuuseqarnissaq siunertaralugu paasissutissat pisariaqartut suleqatigiinnut tunniussinnaavai.

- 5) Sullissineq qulakkeerinninnissamullu suliassat: Paasissutissanik ingerlatitseqqisinnaaneq pisinnaavoq sullissinermut, qulakkeerinninnissamut nakkutilliinermullu atatillugu.

Assersuutit

- Inunnut isumaginnittoqarfimmut nalunaartussaataaneq: Meeqgerisoq meeqqamik sumiginnaasoqarneranik pasitsaassaqaruni tamanna pillugu paasissutissanik kommunimut sullissisunut tunniussisinnaavoq meeqqap illersorneqarnissaa pineqarmat.
- Susassaqtartut akornanni suleqatigiinneq: Peqqissaasoq meeqqerisorlu akunnerminni meeraq pillugu paasissutissanik avitseqatigiissuteqarsinnaapput meeqqap pitsaanerpaamik tamakkiisumillu iliuuseqarfigineqarnissaanut atatillugu.
- Pisuni pinasuartuni: Meeraq arlaatigut ulorianartorsiortinneqarpat meeqqap inuunera isumannaatsumiinnissaa pillugit paasissutissaataanik tunniussisoqarsinnaavoq naak akuersititsisoqqaarsimanngikkaluartoq.

Ulluunerani neqeroorutini sulisut allallu meeqqamut akuusut paasissutissanik tunniussisinnaanerat sakkortuumik piumasaqaateqarfiusumik inuit paasissutissaataannut inatsikkut pisortallu sullissisarneranni inatsikkut aalajangersaavigineqarsimapput.

Paasissutissanik taamaallaat tunniussisoqarsinnaavoq makku arlaat ataaseq eqquutsinneqarsimappat:

- 1) **Akuersititsisoqarsimappat:** Paasissutissanik tunniussisinnaanermut angajoqqaat atsiornermikkut uppersaasimappata, ass. paasissutissanik peqqissaasumut tunniussisoqassatillugu.
- 2) **Pisortat pisussaaffigisaannut tunngassuteqarpat:** Pisortat akunnerminni paasissutissanik tunniussisinnaapput meeqqat illersorneqarnissaa pineqarpat, ass. susassaqtartut assignngitsut meeraq pillugu ataatsimiippata.
- 3) **Inatsisitigut tunngavissaqartoqarpat:** Inatsisinik malitsitsinissamik pisussaaffeqarnermi paasissutissanik tunniussisoqarsinnaavoq, tamanna suli atualinngitsut pillugit inatsimmi imaluunniit pisortat meeqqap pineqartup illersorneqarnissaanik pisussaaffeqarneranni aalajangersarneqarsimavoq.
- 4) **Meeqqap inuunerata illersorneqarnissaanut tunngassuteqarpat:** Meeqqap inuunerata peqqissusiataluunniit pinasuartumik illersorneqarnissaanut tunngassuteqarpat paasissutissat akuersititsisoqarsimanngikkaluartorluunniit ingerlateqqinneqarsinnaapput.

aqutsisuni oqaloqatigaa kommunalbestyrelsimullu nalunaarutiginnilluni. Perorsaasup suleqatini suliamut attuumassuteqanngitsut ilisimatinngilai. Taamaaliornermi paasissutissat susassaqtunut taamaallaat tunniunneqarput.

Nipangiusimasussaataanerup unioqqutinneranut assersuut:

Ulluunerani paaqqinnittarfimmi sulisup meeraq paaqqinnittarfimmiittartoq immikkut pisariaqartitsisuuvoq aammalu ilaqutariinnit aningaasakillioortuneersuuvoq ikinngutiminut eqqaavaa. Paasissutissanik taamaattunik ingerlatitseqqinneq unioqqutitsineruvoq, aaqqiissuteqarnissamut pisariaqartinneqanngimmat imaluunniit angajoqqaaniit akuersissutigineqaqqaarsimanngimmat. Sulisoq taamaaliornermigut kinguneqartitsiffigineqaratarsinnaalerpoq.

Ilitersuummut aamma suli atualerneqanngitsunut inatsimmut attuumassutillit

Ulluinnarni neqeroorutit suloriusaanni nipangiusimasussaataanermut pisussaaffeqarneq inatsisitigut tunngaviulluinnartussaavoq. Nipangiusimasussaataanerup atuutsinnera inatsisinik malitsitsineruinnanngilaq, aammali paaqqinnittarfiup ilaqutariillu tatigeqatigiinnissaannik pilersitsisarpoq. Matumani ilitersuut maleruagassat ersarissarneqarnissaannut ikorfartuutaassaaq aammali meeqqanik meeqqanullu paasissutissanik sulinermut attuumassutillit tamarmik akisussaaffilimmik pisussaaffimmillu paasinninnissamut qulakkeerinneqataassalluni.

Inummut paasissutissanik isumannaallisaaneq

Inummut paasissutissanik mianersuussassanik illersuinissaq inummut paasissutissanut inatsimmi Nunatsinni 2016-imi oktobarimi atuutilersumi qitiuvoq. Paasissutissat inunnut tunngasut mianersuussassat ilaatigut peqqissusermut, inuiaassusermut, upperisamut, politikkikkut isummanut imaluunniit inuiaqatigiinni aammalu aningaasatigut inissisimaffimmut tunngassuteqarsinnaapput. Paaqqinnittarfiup akisussaaffigaa paasissutissat tamakkununga tunngasut inatsit naapertorlugu suliarineqartarnissaat aammalu isumannaallisaanissamut pisariaqartitat inisseqqasarnissaasa qulakkeeqqanissaat. Ilitersuummi matumani paasissutissat inummut tunngasut eqqortumik illersorneqarsinnaasumillu qanoq uninngatinneqarsinnaaneri, isumannaallisarneqarnissaat aammalu nunguterneqartarnissaat nassuiarneqarput.

Paasissutissanik mianersuussassanik uninngatitsineq

Inummut paasissutissanut tunngasunut inatsisimmi paasissutissat mianersuussassat taamaallaat piffissami siunertamut aalajangersimasumut pisariaqartinneqarnerini uninngatinneqarsinnaasut naqissuserneqarpoq. Siunertaq naammassineqarpat paasissutissat nunguterneqassapput imaluunniit kinaassuseqarunnaarsinneqassallutik.

saqqumisumiitinneqassanngillat aamma isumannaallisaanikku
unioqqutitsisoqannginnissaa anguniarlugu pappiaqqat angallanneqarsinnaanngillat
meeqquerivimmit nakkutiginnittumik ilaasoqartinnagu.

- Inunnut ataasiakkaanut paasissutissat mianernartut nunguterneqartarnerat

Paasissutissat katersorneqarlutik toqqortaatigineqartut siunertamut atorneqarnissaat
pisariaqarunnaarpat nunguterneqassapput imaluunniit kinaassusiat
ilisarnarunnaarsarneqassallutik.

Meeqquerivik suleriesissanik erseqqissunik malitassaliortassaaq, tamatumalu
akuttunngitsumik misissortarnissaa kiisalu paasissutissat nunguterneqartarnissaat
akisussaaffigalugu.

Paasissutissanik digitaliusunik nunguterneq: Paasissutissat digitaliusut
nunguterneqartassapput nuiseqqinneqarsinnaajunnaarsivissorlugit. Tamanna softwaremik
aalajangersimasumik atuinikkut pisinnaavoq.

Pappiaqqat aserorterneqassapput: Pappiaqqat paasissutissanik mianernartunik imallit
aserorterneqaaqqissaassapput (markulering).

Innersuussutit

Inuit paasissutissaataannut inatsit eqqortumik malitsinniarlugu meeqqeriviit makkuninnga
isumaginnissimasariaqarput:

- 1) Politikkinik malitassanik suliaqarsimassapput: Sulisut tamarmik paasissutissanik
mianernartunik imalinnik toqqortaateqartarnermut, isumannaallisaanermut
nunguterisarnermullu malittarisassanik ilisimaarinnissapput.
- 2) Ilinniartinneqarsimassapput: Sulisut paasissutissat mianernartunik imallit qanoq
passunneqarnissaannik aamma inuit paasissutissaataannik inatsit naapertorlugu
akisussaaffeqarnerminnik ilinniartinneqarsimassapput.
- 3) Ataavartumik nakkutiginninneq: Meeqquerivik misiligutininik ataasiakkaanik tigulaarilluni
misissuinernik (stikprøvekontrol) ingerlatsisassaaq isumannaallisaanermut
aaqqissuussinertik ajunngitsumik ingerlanersoq qulakkeerniarlugu.
- 4) Isumannaallisaanermut uniuuttumik pisoqartillugu: Paasissutissanik
isumannaallisaanermut malittarisassanik unioqqutitsisoqarsimappat tamanna
pisortanut nalunaarutigineqassaaq matumanilu inuit pineqartut piaarnerpaamik
kalerrinneqarlutik, tak. inatsit.
- 5) Meeqqeriviup innersuussutininik malitsitsineratigut paasissutissat mianernartunik
imallit illersorneqarsinnaasumik passunneqarsinnaasassapput taamatullu inuit
namminneq inuuneqarsinnaanerisa illersorneqarnerat qulakkeerneqarluni.